

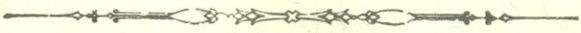

Ո Յ Ե Ո Կ Ո 1902

უფრონალ „ჯეჯილისა“

I	პატარა მათხოვარი ლექსი—აჯაკის	3
II	ტიკი, ქვეერი და ლენო იგავი—აღ. მიწიანაშვილისა	6
III	მესამე ოქრო ზღაპარი ლაკედისა (თარგმანი) ნინოსა	7
IV	კატა და მისი ორ-ფეხა მეგობრები (თარგმანი)	21
V	საწყალი კაცი ოსური არაკი—ჭარტველი ოსებში	22
VI	ჭიქა და ფინჯანი (რუსულიდან)—ბეს. გაშაძისა	27
VII	მელიას თავ-გადასაყალი, ზღაპარი (გაგრძელება)—აღ. ნათაძისა	28
VIII	პატარა დედოფალი (თარგმანი) გაგრძელება იქნება—ს. ციციშვილისა	36
IX	ყმაწვილების აღსარება ლექსი—დ. თომაშვილისა	48
X	ქან და რკი (გადმოკეთებული ფრანგულიდან) დასასრული—ან. წყრეთლისა	50
XI	ვინ იყო უდიდებულესი საქართველოს მეფე—ქალი? რითი იყო დიდებული—ს. ჩხეკვის ორ-კლასიანი სკოლა. მთაწაფე დიანოზ აბრამიშვილისა	58
XII	წერილმანი: აკროსტიხი, ანდაზები, გამოცანა, უჯრების ამოცანა და რებუსი	60

«ჯეჯილის» რედაქცია უმოწინაღობით თხოვს იმ სკოლის-მომწოდებებს, რომელთაც წლიური ფასი სრულიად არა აქვთ შემოტანილი დახეხარონ ფულის გამოგზავნა. ვინც ჰირველ ივლისამდე არ შემოიტანს, იმათ ივლისის «ჯეჯილის» ნომერი აღარ გაეგზავნება.

34
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საქმეაწვილთ ნახატებიანი

ეურნალი

იხარდეს მწკანე ჭეჭილო,
დაზურდი, გასდი უნაო!..
ო. დ.

№ VI .

წელიწადი მესამეა

ტფილისი

სტამბა ტ. შ. როტინიანცის, № 41 | Тип. Т. М. Ротинианца, Гол. пр. № 41

1902

1736

ქართული
საქმიანობა

Дозволено цензурою. Тифлиς, 18-го Мая 1902 г.

პატარა მათხოვარი.

ომხედეთ, ღმერთი მოგხედავთ!..
მათხოვარი ვარ პატარა;
მშია და გამწარებული
ლუკმა პურს ვეძებ სხვას არა!

ნუ გამიწყრებით ცოდვა ვარ!..
ნუ დაიშურებთ სამადლოს!
ჯერ შვიდი წლისაც არა ვარ,
რომ თავის მოვლა შემეძლოს.

აღარც დედა მყავს, არც მამა
და არც სხვა ვინმე მზრუნველი;
კარი-ყარ სამოწყალოსთვის
უნდა ვაშვირო მე ხელი.

თქვენ ეგებ წუწი გგონივართ?
ან ღორმტყელა?.. აჰ, არა!

ლუკმას დავეძებ დღიურსა
 და მეტი არა მინდა-რა!

—

დღეობა იყო სოფელში
 გუშინ და დიდი მოღზენა;
 სიმღერა, ცეკვა, თამაში!..
 მე არც-კი ვინმემ მახსენა!..

—

შევჩერებოდი შორიდან
 ჩემ ტოლებს... გული მწყდებოდა.
 ცრემლებს ვვლავადი, უპუროთ,
 შიმშილით სული წხდებოდა.

—

მეც ვიცი, დიდებისაგან,
 რომ უთქვამთ, გამიგონია:
 „მაძლარსა ყველა მშიერიც,
 თურმე მაძლარი ჰგონია“.

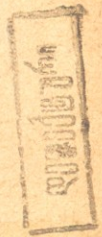
—

მაგრამ ნუ გჯერათ თქვენ მაინც,
 მე მშიერი ვარ ნამდვილათ.
 სული რომ ყელში მეჩრება,
 ვეღარ ვთხოულობ ხმა ტკბილათ.

ეს ბევრს არ მოსწონს: „რას უგავს, ან ხმა, ან სახე... ფერიო!..
გულს ნუ გვიწუხებ ღიტინით!
მოგვშორდი... წაეთერიო!..“

ნუ გამიწყრებით თქვენ მაინც!
ოხერ ობლობა ძნელია!
დაგლოცავთ — ღმერთი შეისმენს...
კეთილის გადამხდელია!

აკაკი.

(ნათარგმნი)

ტივი, კვავრი და ღვინო.

იგავი

იგი იკვებდა: „მე კაცზე ღონიერი და მძლავრი ვარ, ჯერ მუხლს მოვკვეთ, დავაუძღურებ, გონებას დავუბნევ და ზოლოს ქვეყნის წამოშულათ და მასხართ ვაქცევო“.

მესამე ოქრო.

(ხლაბარი ლაკედისი)

I

რთ მდიდარ სოფელში ცხოვრობდა ერთი სმაგელი, მოუსვენარი მეჩოსე. თავის მეზობლებს განუწყვეტლივ ეჩხუბებოდა, ლოთობდა და დროზე არ ამხადებდა შეკვეთილ საქმეს. სმინლათ უნდოდა მალე გამდიდრებულიყო და ამიტომ საჩოსე შალსაც ბევრჯელ იზარზავდა. ცოლი მალე მოუკვდა, შვილები-კი არც ერთი არა ჰყოლია. საკვირველიც არ არის, რომ

სოფლელებს არ უყვარდათ მეჩოსე და ბოლოს და ბოლოს იშვიათად მიჰქონდათ მასთან საქმე. როდესაც ამ სოფელში ახალი მეჩოსე მოვიდა, მამინ ავი მეჩოსე სრულიად უსაქმოთ დარჩა და მოუსძირა ლოთობას. ბოლოს ერთ სასინდლარ საქმეშიაც გაება.

სოფლელებმა შეიტანეს მასე საჩივარი, მაგრამ დანა-
 მულობა ვერ დაუმტკიცეს და ამისათვის განათავისუფლეს, მხო-
 ლთ იმ ზირობით, რომ ამ სოფლიდან დაკარგულიყო.
 მეჩხემ გაუიდ-გამოუიდა თავის ბარგი-ბარსანა და გაუდგა
 კზას.

როდესაც მარტო მარტო გავიდა სოფელ გარეთ მხო-
 ლთ მაშინ იგრძნო მეჩხემ, რა სასიხლარო ყოფილა
 უსვინიდისოთ ცხოვრება და გადასწევიტა: ახლა-კი კეთილ
 და ჰატოისან მუშათ უნდა გაკნდეო. ქალაქამდე გზა ორმო-
 ცი ვერსი იქნებოდა; მეჩხე მალე დაიღალა და დესასკე-
 ნებლათ გზის ნაპირას დიდ ქვასე ჩამოჯდა.

ვის საწყალი და ახალ ცხოვრებასე ფიქრობს... ამ
 დროს ვიღაც უცნობი მოუხსლოვდა, ღარბულათ ჩაცმული,
 ბოხნით ხელში; მგზავრმა მეჩხეს სალაში მიხცა და ერ-
 თი სოფლის გზა ჰკითხა. მეჩხე თუძცა იქით მიდიოდა,
 მაგრამ მგზავრს გზა მანც არ ასწავლა.

— არ ვიცი, აგერ გლენი მიწასა სნავს, იმას ჰკით-
 ხეო!

— კარგი, შენ მანამდის ჩემ ბოხნას უნატრონე.— უნასუ-
 ხა მგზავრმა; ბოხნა მიწასე დაავლო და ჩქარის ნაბიჯით
 გლენისკენ გასწია. მეჩხემ ბოხნას ხელი დაავლო და ქექ-
 ვა დაუწყო; შიგ თეთრეული ეწყო, ორიოდე ძველი წიგნი
 და ქისა. მეჩხეს ხელეებმა ცახცახი დაუწყო; საშინლათ
 უეპარდა ფული. გახსნა ქისა და შიგ საში ოქრო იღო, მერე

რბ კრიალი გაჭქონდათ!! აიღო ერთი ოქრო და წადის ეელში ჩაიღო. ეველაფერი ისევე თავ-თავის ალაგას ჩასდო და ბოხჩა მიწასედეკე დაგდო. დიდის სიამოვნებით აიღებდა სამივე ოქროს, მაგრამ ემინოდა ვაი თუ მკსავრმა ბოხჩა გამინჯოსო. სამივე ოქროსთვის უფრო დიდ დავი-დარბასს გაბაბსო.—ახ! ნეტავი გულთმისანი ვიყო,—ჭფუქრობდა მეჩოსე, რომ —გამეგო, გაჭმინჯავს ბოხჩას, თუ არა?.. ამა-ობაში მკსავრი კიდევ დაბრუნდა, აიღო ბოხჩა, გახსნა და ქისას შინჯვა დაუწყო.

მეჩოსე შიშისაგან ოფელში გაიწურა.

— მესამე ოქრო სადღაა? იკითხა მკსავრმა.

— რა მესამე ოქრო?

მკსავრმა ქისასე აჩვენა.

— აქ საში ოქრო იყო, ორი-ღაა, შენ ხომ არ ავიღია?

— არაფერიც არ ვიცი, რას ამბობ?!

— როგორ თუ არაფერი, მამ შენს გარდა აქ კიდევ ვინ-მე უოფილა?

— არავინაც არ უოფილა.

— მამ შენ ავიღია!

— არა დემრთიანი, არა, სხვის ბოხჩასთან რა ხელი მქვს! დემრთია მოწამე, მე ფიქრშიაც არ მომხვლია შენი ფული.

— დემრთი ეველაფერსა ჰხედავს! წაილანარაკა მკსავრ-მა — თავი დავანებოთ მგ ლაპარაკს!.. საით მიდისარ?

მეჩონხე ახლა-კი დამშვიდდა. დაწვრილებით მისი
 მკსავრს თავის თავ-გადასავალს. უკანასკნელი გულმოდგი-
 ნეთ უგდებდა უურს და როდესაც მეჩონხემ გაათავა, მკსავრ-
 მა უთხრა:

— ერთათ წავიდეთ ქალაქში, მე ცოტა რამ საქმე მაქვს.
 მე იქ ბევრი ნაცნობები მყავს, გაგაცნობ იმათ და ბევრ
 სამუშაოს იშოვნის. ცოტა ხანში იქნება გამდიდრდე კიდევ...
 მეჩონხეს ძლიერ იამა, მკსავრს მადლობა გადაუხადა და გა-
 იფიქრა: იქნება ვინმე დიდკაცი არის ღარიბულათ ჩაცმუ-
 ლიო. და გაუდგენ გზას.

II

ათიოდე ვერსი რომ გაიარეს, ერთ მშვენიერ სასახლეს
 მიადგენ. ესოდან მოსამსახურე გამოვარდა და შეაყენა.

— რა ამბავია? — ეკითხება მკსავრი.

— ბატონისაგან ნაბრძანები მაქვს, ყველა გამკლელ-
 გამოვლელი უნდა დაუყენო: იქნებ თქვენში მკურნალი იყოს
 ვინმე და ჩვენი ქალბატონი მოარჩინოს? ათი წელია, რაც
 ლოკინათ არის ჩავარდნილი. მთელი ქვეყნის ექიმები სწამ-
 ლობდენ და ვერა ეშველა-რა.

— ბატონს მოახსენე, თუ ღმერთი ინებებს, იქნებ მე
 მოვარჩინო-თქო, უთხრა მკსავრმა.

— «ეჰე! მე დიდი კაცი მეგონე! გაიფიქრა მეჩონხემ. —

გიცნობთ, გიცნობთ, რა შვილებიცა სწოთ ექიმები: სულ მდიდრებთან დაიარებით, ღარიბებს სედაც არ შესედავთ». ორივე აივანსე აიუვანეს. გამოვიდა ბატონი, რომელსაც მეტათ მკაცრი შესედულობა ჰქონდა, ეტეობოდა ბევრი ღანა-რანი არ უყვარდა.

— რომელია თქვენში ექიმი?

მკსავრმა თავი დაუკრა.

— შეგიძლიან, ავთმოფუს უშეელო?

— თუ ღმერთი ისურვებს, შევიძლებ.

— კარგი, მხოლოდ თუ ვერ უშეელო, სედაც იმ სანს-ჩობელას? იცოდე ჩამოგანჩობ!

მკსავრმა და მეჩოსემ მხოლოდ აქლა დაინახეს ესოში სანსჩობელა. მეჩოსე შიშისაგან აკანკაღდა. მკსავრი მშვიდობიანათ იღვა. ორივენი ავთმოფუსის საწოლ ოთახში შეიუვანეს. (მეჩოსე ექიმის თანაშემწე ეგონათ). მკსავრმა ვარც-ლი და ცივი წყალი მოითხოვა. გაატეცვლა ავთმოფუი, ჩანწვინა ვარცლში და ცივი წყლის სხმა დაუწყო... კარგა რო აბანა, განამწაღა, ჩანცვა ტანთ და საწოლში ჩანწვინა.

ავთმოფუი სმაგაკმენდილი იყო, თითქო მოძკვდარა. მკსავრმა შეუბერა ერთსელ—ავთმოფუმს თვალები განიღა, შეუბერა მეორეთ—ავთმოფუი წამოჯდა, მესამეთ რომ შეუბერა—ოთახში სიარული დაიწყო, სრულებით მოჩნა. ბატონს სანძინლათ გაეხარდა და მკსავრი სანი ტომარა ოქ-

როთი დანახუქრს, მისცა ურემი თავის ცხენით და სამ სიტუ-
 ვებით გაისტუმრა:

— გმადლობთ, კეთილნო ხალხნო, გმადლობთ!

მკსავრი მშვიდათ ისმენდა მადლობას, მეჩოსე-კი ამ
 სიტუვებმა გააგულისეს. მომეტებულათ სამ ტომარს ოქროს
 რომ ხედავდა შურით ევსებოდა გული.

— ნუ თუ ერთ მუჭს ოქროს მანც არ მომცემს მკსავ-
 რი? ფიქრობდა მეჩოსე.

III

გაუდგენ კსას. იმათი საქმე კარგათ იყო: მშვენიერი
 გასუქებული ცხენი ამოდენა ბარგს ბუმბულივით მიაბრებუ-
 ნებდა. მეჩოსეს მანც ბრასი ახრჩობდა შურისსაცან: «მე-კი
 ვერ მოვასერსებდი ბერვას! რა დიდი საქმე იყო! მე მნე-
 ლი რამ მეგონა!.. მაგან-კი უბრალო ბერვით წამოაყენა
 აკათმოფი ფესსე, ფიქრობდა მეჩოსე—ნეტა კიდე მოგვე-
 ცეს შემთხვევა. იქნებ მე უკრო მეტი ოქრო ვიმოვნო».

გაიარეს კიდევ ათიოდე ვერსტი. კიდევ მშვენიერი სასან-
 ლე გამოეჭიმათ წინ. შევიდენ ესოძი. ხედავენ აქაც მოსამ-
 სასურე გამოსტა, ცხენს აღვირი დაუჭირა, შეაყენა და უთხრა:

— შესდექით! ბატონისაცან ნაბრძანები მაქვს—ეველა
 გამკლელ-გამომკლელი უნდა დავაყენო, იქნება მკსავრებში
 ექიმი გამოჩნდეს და ჩვენ ქალბატონს უშველოს რამე: ოცი

წელია ლოგინათ არის ჩავარდნილი, მთელი ქვეყნის ექიმები თავს ეხვია და ვერაჲინ ვერა უშველბ-რბ.

მკსავრს რბლბც უნდბ ეთქვბ, მბგრბმ მებრხემ არ დბბ-ცბლბ, თბთბნ დბუწუბ ლბზბრბკბ მოსბმსბსურბეს:

— ბბტბონს მობსსენე, მე ვარ ექბმბ, თუ მოვბნდბმე მოვბრჩენ კბდუც-თქბ.

მოსბმსბსურე სბსლბმბ შებრუნდბ. მებრხემ მკსავრს სურ-გბ შებეცბბ დბ ფებრბბს:

— არბ, მბობბლო, ბსლბ ჩემბ ჯებრბ. ბცი წლბს ბვბთ-მებრბს უებრო მეტი წვბლებბ არ უნდბ? ბქნებბ შენსე მეტი ბქრო ვბმბვბ!

ბრბვე ბბუვბნეს ბბვბნსე, სბბდბნბც ბსლბ თვბთბნ დბ-ბნბსეს ესბმბ სბსრჩობებლბ. მებრხე შებრბთბ, მბგრბმ თბვბ შებბვბრბ დბ თვბლი მობშბრბ... გბმბვბბდბ ბბტბონბ ბსეუთბ-ვე მკბცრბ შებნდულობბსბ, როგბრბც ჰბრვებლი დბ დბეკბბთსბ:

— თქვენში ექბმბ რომებლიბ?

მებრხემ ბმბბბთ დბუებრბ თბვბ.

— შებბმბლიბნ მობრჩბნბ?

— შებბმბლიბნ; მბშ რბს ექბმბ ვარ? ბდბონდ მოვბნ-დბმბ დბ მოვბრჩენ. გბნბ ჰბრვებლი შებბსეკვებბ!

— კბრგბ, მბგრბმ თუ არ მობრჩენ, ბცბდებ ჩბმბგბსბრ-ჩობ.

მებრხეს შბმბსბგბნ ფებრბ ეცვბლბ, მბგრბმ თბვბ შებებბ-

ვა და ბატონს ავათყოფთან გაჭევა... მკსავრიც უკან მის-
 დედა.

მეჩონემ ვარცლი და ცივი წყალი მოითხოვა. კანტიტე-
 ლა ავათყოფი, ჩააწვინა ვარცლში და ცივი წყლის სსმს
 დაუწყო. ავათყოფი ჯერ ჰკენესოდა, ბოლოს დასუტა თვალები
 და სმს აღარ ამოუღია. მეჩონემ შეამშრალა, ჩააცვა ტანთ, ჩა-
 აწვინა ქვეშაგებში და ბერვა დაუწყო. ერთხელ შეუბერა, ორ-
 ჯერ, სამჯერ... შეუბერა ათჯერ... ოცჯერ. — მაგრამ ავათ-
 ყოფს ვერა უშველა-რა. ის თავისთვის მიცვალებულივით
 იწვა.

მიდი-მოდის ჩვენი მეჩონე, თავბრუ ესსმის საწვალს
 შიშისაგან, მივიდა ავათყოფთან და ისევ ბერვა დაუწყო.
 უბერა, უბერა მთელი საათი, უბერა ნახევარი დღე, მაგრამ
 ავათყოფს ვერა უშველა-რა. შეესვენა მკსავრს:

— რაჟენა, როგორ შეუბერო? მიშველე, ღვთის გუ-
 ლისათვის! დამხსნობენ.

— კარგი, კიშველი, მაგრამ ჯერ მითხარ, მესამე ოქ-
 რო რა იქნა?

— არ ვიცი, ღმერთს გეფიცები! მე არ ამიღია! მიშ-
 ველე რამე, თორემ ჩამომხსნობენ.

ამასობაში ბატონმა გაიგო, რომ ექიმი ვერას განდა
 და უბრძანა ჩამოეხსნათ. მოაბეს კისერზე თოკი და სასრ-
 ჩობელასთან წაათრიეს. უბედური მეჩონე ტირის, ევედრება
 მკსავრს შველას:

— შეუბერე, შენი ჭირბიე, რა დიდი საქმეა, თორემ დავიღუბე.

მგსავრი ისევ თავისას იმეორებს:

— ჯერ მითხარ, მესამე ოქრო ვინ აიღო?

მეჩონე მანც არბ ტყდება. აი სასწიობელასთან მიათრიეს კიდევც, ის ისევ თავისას გაიძხვის:

— არ ვიცო, არ ამიღია! დმერტმანი, არ ამიღია! ბოლოს მგსავრმა შეიბრაღა კერზი ქურდი და ბატონს ეუბნება:

— განთავისუფლეთ ეგ ებედური, მაგან სხვის საქმეს მოჭკიდა სელი. მე მოგირჩინთ ავათმეოფს.

მეჩონე განთავისუფლეს. მგსავრი ავათმეოფთან მივიდა. შეუბერბ ერთსელ — ავათმეოფმა თვალები განსიღა, შებერბ მეორეთ — წამოჯდა, მესამეთ რა შეუბერბ — სიარული დაიწყო.

ბატონი სინარულისგან ფესსე ველარ იღვა. მგსავრს ექსნი ტომარბ ოქრო მისცა და სადილი გაუძართა. მრავალი ხალხი დაესწრო ამ სადილს; ბევრი ღვინო სვეს, ბევრი იმსიარულეს. გადაჭკრა ჩვენმა მეჩონემ და სტუმრებს ეუბნება:

— განა მართლა მაგან მოარჩინა. მაგან მარტო სამჯერ შეუბერბ. მე გავხადე, ჩავაწვინე ვარცლში, წყალი ვასხი, გავამშრაღე და ისევ ლოგინში ჩავაწვინე. მაგის აწევდაწევით აქამდის სელები მტკივა.

— მართლაც, უთხრა მგზავრმა: — შენ მომეტეხული ჯაფა მოგივიდაო.

სადილს შემდეგ ცოტა შეისვენეს და ისევ გზას გაუდგენ. ცხრა ტომარა ოქრო მიაქვთ თან და მეჩხეს შურით გული უსივდება.

IV

ოთხიოდე ვერსი რომ გაიარეს, ერთ მდინარეს მიადგენ. გზა მდინარის გაღმა გადიოდა. არც ტივი იყო, არც ნაჯი. რით უნდა გასულიყვნენ მეორე ნაპირს. მდინარე ღრმა და შეტათ ძალი იყო.

— რა გვეშეულება? — დაეკითხა მეჩხე მგზავრს.

— აგერ, ქვასა ჭხედავ? იქ უთუოთ ნაწისქვილარია, წავიდეთ იქით. მართლაც შორი-ახლოს ერთი რგვალი ქვა ეგდო.

მგზავრმა ქვა წყალში გადააგორა, ზედ ცხენიანი ურემი შეაყენა: ქვა დაძრა, მეორე ნაპირს გადაიტანა უკვლავური და უკან დაბრუნდა.

— ახლა ჩვენი ჯერია. — თქვა მეჩხემ.

— მოიცა, ჩვენ ერთათ ვერ გადავალოთ. მე ძალიან მძიმე ვარ და შენც რომ ქვასე დადგე, დაგვიძრავს. ჯერ მე გადავალო.

— არა ჯერ მე!

— კარგი.

მეჩონემ ჰირველმა იძისთვის მოინდომა გადასვლა, რომ ემინოდან — ვაითუ მკსავრმა აღარ დამიკადოს და მთელი ოქრო თითონ წაიღოსო. ამიტომ მარდათ შესტა ქვანყ, ქვა დაიძრა და შუა მდინარემდე მშვიდობიანათ მიტურდა, აქ-კი ჩაიუგრეუქელავა. მეჩონე წელამდის წყალში დაიძალა და მორთო საშინელი უვირილი:

— მიშველე, ვინჩხობიო!

— გიშველი, მსოლოთ მითხარ, ვინ ამომარტვა მესამე ოქრო?

— არვიცი, დიერომანი, არვიცი! მიშველე, გეთაუვა, ვინჩხოვები!

— მითხარ, ვინ აიღო მესამე ოქრო?

— არ ვიცი, არა!

მეჩონე თავამდის წყალში დაიძალა, მსოლოთ ქინორი და უჩანდა. მკსავრს შეებრალა, გაექანა ჰირდაჰირ წყალ-წყალ, სტაცა ქინორში ხელი, ამოათრია და ციმციმ მეორე ნა-ჰირას გადაარბევირა. მეჩონე ძალე გაშრა. ჩასხდენ ისევ ურემ-ში და გაუდგენ კვას.

— იცი რა გითხრა, — ეუბნება მკსავრი: — მოდი შენ წილ ოქროს ჩავაბარებ და თავიდან მომხორდი. ქალაქში არ წამოგვეები. ახლა იმოდენი ოქრო გაქვს, რომ იქნება მუძაობა აღარც-კი მოინდომო.

მეჩოხეს ძალიან გაეხარდა. აქამდის იმედი არა ჰქონდა, თუ მკვავრი ოქროში წილს ჩაუდებდა. თვალები სინარულისაგან აენტო, ხელებმა ცხსცხსი დაუწვეს. დააყენეს ცხენი და ურმიდან ჩამოვიდენ. მკვავრმა ტომრები დაცალა, მთელი ოქროები ერთ გროვათ მოაქუხა. ოქრო არე მარეს რამდენსამე ვერსტზე ისეთ შუქსა ჰყვენდა, რომ თიქთო დედა-მიწასე მზე ჩამოვარდნილათ. მეჩოხე ერთ ალაგას გაშეშებული იდგა, თვალი ვერ მოეშორებინა ოქროსთვის, მთლათ ცხსცხსებდა და წამდაუწუძ ტუჩებს ილოკავდა. მკვავრმა მთელი ოქრო სამ ნაწილათ გაჭყო.

— რათა ჰყოფ სამათ? — დაეკითხა მეჩოხე. — ჩვენ ორნი არა ვართ?! მესამე ნაწილი ვიღასია?

— მოიცა, ახლავე გაიგებ!

მკვავრი ცდილობდა თანასწორათ გაენაწილებინა ოქრო. მეჩოხე-კი, როცა მკვავრი ერთ ნაწილს მიუბრუნდებოდა, მეორე ნაწილიდან სტაცებდა ოქროს ხელს და ჯიბეში იწყობდა. გაათავა მკვავრმა განაწილება და მეჩოხეს უთხრა:

— აი ეს გროვა მე, ეს შენ და მესამე იმას, ვინც მე ოქრო ამომაცალა ქისიდან.

მეჩოხეს საშინლათ შერცხვა, ძაგრამ რადას იზამდა, რომ არ გატენილიყო, მესამე გროვას ვერ მიიღებდა.

— მე ამოგატალე მესამე ოქრო!..

მკვავრმა გაცუბით შეჭხედა.

— დმერთმანი მე!

— როდის, კაცო?.. როგორღაც არა მჯერა!

— შენ რომ გლესთან გზის საკითხათ წახვედი.

— აბა, მიხვენი ის ოქრო, მე ვიცნობ!

მეჩონემ წაღას ხელი გაიკრა, უნებურათ ჯიბეზე მოჭნვდა ხელი და, დახე უბედურებას! ნაპარავი ოქრო გადმოცვივდა...

— ე, ე! როგორცა ვხედავ შენ ბლომთა კეონია ოქრო! დაიძახა მგზავრმა:—საიდან კაცო?

მეჩონე შერცხვენილი იდგა და ზასუს ვერ ასერსებდა.

— იცი რა გითხრა, ჩანს ოქროს შენ ძალიან უყვარხარ, თორემ ერთათ არ ვისხედით ურემში, აქაც ერთათ არა ვართ, რაღა შენ ჯიბეში ჩაცვივდა ოქროები? არ მინდა მე ოქრო, სულ შენი იუოს!

თქვა თუ არა, მგზავრი გაქრა. მიჭვარდა მეჩონე ოქროებს... სადღაა ოქრო?! ოქროს მაგივრათ სამი გროვა ზატოვი და ნაკავ-ნაშომძალი ეყარა. დაეცა საცოდავი დედა-მიწასე, საძინელი ტირილი ძორთო და — გამოელვიძა.

V

მაშ ეს სიზმარი იყო?!...

ახს, და მერე როგორი ცხადი სიზმარი. მეჩონე კარგა ხანს იუერებოდა აქეთ-იქით, ეძებდა საიდუმლო მგზავრს... ოქრო თითქო ისევ შუქსა ჭყენდა თვალებში, თითქო

მკვარის სიტუვები ისევ ესმოდა... შავრამ არც მკვარი და
 არც თქრო აღარსად იყო... მოხანდა კარეშემო ტრიალი
 მინდორი, შარს გზა და ქვა, რომელსედაც ჩამოჯდა და-
 დალულ-დაქანცული შესასვენებლათ.

როგორა გგონიოთ, ვატარებო, დანებებს მეხოხე ქურ-
 დობას თავს ამ სისძრის შეძღვ?

ნინო,

(რუსულიდან).

კატა და მისი ორ-ფეხა მეგობრები.

სამსარეულოში დადგეს კალათა. შიგ ახლათ გამძივ-
კილი წიწილები იუვენ. ცოტა ხანს შემდეგ სამსარეულო-
ში შეიხედა დიასახლისმა და დაინახა რომ კატას, გადაებრუ-
ნებინა კალათა და წიწილები ოთახში გაუბნტულიყვენ.

შუა ოთახში კა-

ტა გამოტილიყო
და მის გარშემო
წიწილები მზიარუ-
ლათ დახტოდენ და
ერთობოდენ. ფი-
სუნია თვალებს ბუ-
ტაკად და კმაყოფი-
ლებით ღრუტუნებ-
და; ამ წიწილებს ისე
დახარბოდა, თითქოს
მისი კნუტები ყო-
ფილიყოს.

ორ-სამ დღეს
შემდეგ წიწილები

წასსხეს სამსარეულოდან. კატა ნადვლიანათ უვლიდა გარშე-
მო სახლს, თითქოს დაემკებ წიწილებსო და დიდხანს ვერ
დავეციუებინა თავისი ფრთოსანი მეგობრები.

საწყალი კაცი.

(ოსური არაქი)

ყო და არა იყო-რა, იყო ერთი საწყალი კაცი, რომელსაც ერთი გამხდარი ძროხის მეტი არა გააჩნდა-რა. საწყალი კაცი, დიდიდან საღამომდის დაუსვენებლივ მუშაობდა და ცოლ-შვილს ძლივას არჩენდა.

ერთ საღამოს საწყალი კაცი მუშაობიდან დაღალულ-დაწვეტილი მოვიდა შინ. ის იყო უნდა ვახშამი ეჭამა, რომ ვიღაცამ კარები დაუკაკუნა. საწყალმა კაცმა გამოისედა და შეესმაურა, ვინა ხარო?

— სტუმარი ვარო, მოესმა ხმა:

— სტუმარი ღვთისაა, შინ შემოდი ღვთის მოცემული ჰურ-ძარილი მიირთვია, უთხრა საწყალმა კაცმა.

— შენი ძროხის სათხოვნელათ მოვსულვარ, თუ ძახუქებ შენს ჰურ-ძარისაც ვჭამ, თუ არა და არაო.

— კითხვასე უკაცრავათ არ ვიყო და, ვინა ხარ, რა კაცი ხარ? მაცნობე შენი ვინაობაო, ჰკითხა საწყალმა კაცმა.

— წმიდა კიორგი ვარო, უპასუხა სტუმარმა.

— ოი, შენი ჭირი შეეჭამო, შესძახა საწუალმა კაცმა, ჩემი თავიუც შენი ჭირისანაცვლო იუოს, ძაგრამ, შენ ძროხა როგორ გაჩუქო, როდესაც ისეთი ცოლი შეძახეგდრე, რომ *) იმის სიახ-სიანჩხლით აღარც შესობელი-მოკეთე მიდგება ახლო და აღარც მტერ-მოუვარეო; ვერა, ვერა, გული ისე მტკივა, რომ თხოვნას ვერ ავისრულებო.

— ძამ ღამე მშვიდობისაო, გაბრუნდა წმიდა გიორგი და გასწია.

საწუალმა კაცმა ივანძმა და დაიძინა. მეორე დღეს ადგა და ჩვეულებისამებრ საქმესე გასწია. საღამომდის იბუშავა და საღამოსე დაღალულ-დაწვეტილი მოვიდა შინ. ის იუო უნდა ვახშამი ეჭამა, რომ ვიღაცამ კარები დაუბაკუნა. კაცმა გარეთ გამოიხედა და შეესმაურა: ვინა ხარო?

— სტუმარი ვარო, მოესმა ზასუსათ.

— სტუმარი ღვთისაა, შინ შემოდი და, ღვთის მოკცული ჰურ-მარლილი მიირთვიო, უთხრა საწუალმა კაცმა.

— შენი ძროხის სათხოვნელათ მოვსულვარ, თუ ძახუქებ შინაც შემოვალ და შენს ჰურ-მარლისაც ვჭამ, თუ არა და არაო.

— კითხვასე უკაცრავათ-კი არ ვიუო და, ვინა ხარ, რა კაცი ხარ? მაცნობე შენი ვინაობა, თუ არა და, ისე აბა როგორბ მთხოვ საჩუქარსაო.

*) ოსების აზრით, ცოლის კარგის ანუ ავის შეხვედრა წმიდა გიორგიზე არის დამოკიდებული.

— წმიდა ილია ვარო, უზასუნა სტუმარმა.

— ოი, შენი ჭირი შეგჭამო, ჩემ თავსაც შენ შემოგწირავდი, მავრამ, აბა შენთავათ დაფიქრდი; შენ საჩუქარს როგორ მთხოვ, შენ ის ილია არა ხარ ტომარას რომ ილაღობი ამომხრევენივთ სოღმე და კარი-კარს მატარებ ჭინახულის სამეხნელათ? არა, არა ვერ გაჩუქებ ძროხას, რაც უნდა დაძემდუროვო.

— მაშ ღამე მშვიდობისაო, უთხრა ილიამ და გასწია თავისთვის.

საწყაღმა კაცმა კვლავ ივანშმა და მოისვენა თავისთვის. გათენდა კიდეც, ახსენა ღმერთი და კვლავ შეუდგა საქმეს. საღამომდის იმუშავა და საღამოზე კვლავინდობურათ დაღალულ-დაწვეტილი დაბრუნდა შინ. ის იყო ახსენა ღმერთი, ჰური უნდა გაეტყვნა და ვანშიმი ეჭამა, რომ ვიღაცამ კიდეც კარი დააკაუნა. საწყაღმა კაცმა გამოიხედა გარეთ და შეესმაურა: ვინა ხარო?

— სტუმარი ვარო, მოესმა ჰასუნათ.

— სტუმარი ღვთისაა, მობრძანდი და ღვთის მოცემული ჰურ-მარილი მიირთვიო.

— შენი ძროხის სათხოვნელათ მოვსულვარ, თუ მახუქებ შენს ჰურ-მარნლსაც ვჭამ, თუ არა და არაო.

— კითხვასე უკაცრავათ-კი არ ვიყო და, ვინა ხარ, რა კაცი ხარ? გამაგებინე შენი ვინაობა, თორემ ისე აბა როგორ მთხოვ საჩუქარსაო, უთხრა საწყაღმა კაცმა.

— ღმერთი ვარ, ღმერთიო, უნასუსა სტუმარმა.

— ოჰ, დიდებ შენ, შენ კენაცვალსო ჩემი თავივც და ჩემი ცხოვრებაც, უველა შენი წვალობას, მიირთვი, მაგრამ ერთი ამასაც გთხოვ უვალსო, რაც სიცოცხლე მძევს შენგნით დაწერილი, ერთი დღე მაინც მოძიებტე იმასაო, უთხრა საწვალმა კაცმა.

— არა, რაც ჩავაწერინე ანგელოზებს დაუთარში, იმას აღარ შევცვლიო, უბრძანა ღმერთმა.

— მაშ რაც გინდა დამენდურო, ვერც მე გაჩუქებ ძროხასაო, უნასუსა საწვალმა კაცმა.

ღმერთიც გამოემშვიდობა და გაუდგა თავის წმიდა გზას. საწვალმა კაცმა ივასძმა, დაიძინა და მეორე დღეს, ღვთის ძალით, ისევ შეუდგა თავის საქმეს. საღამომდის იმუშავა და, საღამოსე დაღალულ-დაწვევტილი კიდევ მოვიდა შინ. ის იყო აიღო ჰური ხელში, რომ ვიღაცამ კარები დაუკაკუნა. საწვალა კაცი საჩქაროსე წამოდგა, კარი გახლო და შეენძახურა: ვინა ხარო?

— სტუმარი ვარო, მოესმა ხმა.

— სტუმარი ღვთისაა, შინ მობრძანდი და, რაც ღმერთმა ჰურ-მარლილი მოძცა, შენც მიირთვიო.

— შენი ძროხის სათხოვნელათ მოვსულვარ, თუ ძახუქებ შენ ჰურ-მარლისაც ვჭამ, თუ არა და არაო, უნასუსა სტუმარმა.

— რა ვქნა ვინა ხარ, რა კაცი ხარ? უკაცრავათ-კი ვი-

ქართული
ლიტერატურა

ყო და, ჯერ შენი ვინაობა გამაგებინე, მერე რასაც ღმერთი მაცონებს იმას ვინაობა, უთხრა საწყალობა კაცმა.

— შე ძილი ვარ, ძილიო, უხასუსა სტუმარმა.

— ჰაი, შენი ჭირი შეეჭამო, შენი, შენ ის ძილი ხარ, რომელიც ეოველიფერს სისაწყლეს, სიღარიბეს, დაღალულობას, სატკივარს, შიმშილ-წუურვილს, სიშიშველ-სიტიტვლეს, ერთის სიტყვით, ეოველიფერ ვარამს დამავიწყებ სოლმე ერთი წამის ჩაძინებითო? მიიწთვი შენი ჭირიძე; ძროხა კი არა, ჩემი თავიც შენი ჭირისანაცვლო იეოსო.

ამნაირაჲ საწყალობა კაცმა, ძილს თავის ძროხა აჩუქა, თავათ ივანშმა, ტკბილათ დაიძინა და რასაკვირველია, ეოველისფერი თავისი გულის ბოდმა-ვარამი, ტანჯვა-წვალება, რამოდენიმე წამით ძილს ჩააბარა...

ქართული ოსებში.

ჭიქა და ფინჯანი.

ამხარეულოს მაგიდაზე ერთათ დაელაგებინათ
 თხელი ჭიქა და სქელი ქაშანურის ფინჯანი.

— მოშორებით დადექი, არ გამაჭუჭყია-
 ნო! სომ იცი, რომ დიდი ბატონები სვაძენ

ჩემით სასმელებს და შენ-კი, თიხის ფინჯანო, უკანასკნე-
 ლი მოსამსახურე ხარ. ამხარტავნულათ შეჭვირი ჭიქამ თავ-
 მდაბალ ფინჯანს, რომელმაც მორჩილებით უკან დაიწია
 და ისე ჩამოძორდა ამაყ ჭიქას, რომ სმაც არ ამოუღია.
 ამ დროს მაგიდაზე შესტა ჭრელი კატა და უეცრათ გადა-
 აბრუნა ჭიქაც და ფინჯანიც; ჭიქა სულ ნაწილ-ნაწილათ
 დაიმტვრა, ხოლო უბრალო ქაშანურის სქელი ფინჯანი-კი
 სრულიად უვნებლათ და მშვიდობიანათ გადარჩა.

ბეს. ვაშაძე.

(რუსულიდან)

მელიას თავ-გადასავალი.

(ზ ლ ა პ ა რ ი)

თ-ვი VI

სე ამ გვარით ბაიუშმა კიდევ და-
იმსახურა უურადღება მეფისა. ლომი
დადგა მადლობზე და ხალხს სიტყვა
უთხრა: ეველანი გარს შე'ოჯსკეო-
დენ, მხოლოთ მელია იდგა დედოფ-
ლის მარჯვენა მხარესე.

— მოისძინეთ თქვენ, ეველამ
განურჩევლათ, ფრინველნო და მსეკ-
ნო, მძლავრნო და სუსტნო, მდიდარნო და ღარიბნო —
დაიწყო ლომმა. — როგორც იყო ჩემს წინაშე გამოცხად-
და მელია, რომელსაც ჩამოსწრობა გადაუწვევით კიდევ
ავასაკობისათვის. მაგრამ საქმე იმაშია, რომ ამ გარეწარმა
ბევრი რამ საუურადღებო შემატეობინა, ბევრი რამ საიდუმ-
ლო გამოამქლავნა. მე ძვერს ეველა მისი ნაამბობი და
დღესაც მიხატეობის მისთვის ყოველი შეკრდებანი ვნებთინი

და უნებლიეთნი. მე იმედი მაქვს, რომ იგი გასწორდება; მას გადაუწვევია კიდევ წასვლა მონასტერში სალოცავათ.

მხსავანა ციცუნიაშ გადაჰყვდა ბოხვერას და საიდუმლოთ წასწურსულა:

— ანლა უოველივე წასდა! დიდი განსაცდელი მოგველის ეველა ჩვენ. ჯერ ერთი თვალთ დაბრმავებული ვარ და შემდეგში ვინ იცის მეორე თვალთაც დაბრმავონ.

— ვნახოთ, გათენდეს დილა, უახროთ წაიბუტბუტა ბოხვერამ.

— ღმერთო ჩემო, რა საქმე არა ხდება ქვეყანასე, თქვა მკელმა. წავიდეთ ეველანი ერთათ და მეფეს ეველაფერი მოვახსენოთ.

მართლაც ეველა მეფის წინ წარსდგა და გაცხარებით ღაპარაკობდენ მელიის წინააღმდეგ. ღოამა განრისხებით ეველას შეუტია.

— ნუ თუ თქვენ ვერ გაიგონეთ, რომ მე მას ეველაფერი ვაპატივე! აქ მის დიდებულებას გაახსენდა გარეწარის ნაამბობი და გასცა ბრძანება, რომ შეთქმულობის მოთავენი, ბოხვერა და ტუჩა, შებოჭონ და სატუსაღოში უკრან თავი. ასე ამ კვარათ ეველაფერი შეიცვალა შეჩვენებული მელიას სასარგებლოთ. თვითონ დაიხსნა თავი განსაცდელისაგან და მტრებს-კი დედა აუტირა. გარეწარმა ესეც-კი მოახერხა, რომ დათვის ბაღნიდან მშვენიერი ჩანთა მოუქსოვეს და საგ-

ზაოთ უთავაზეს შეჩვენებულს. იგი ამასაც არ დასჯერდა და დედოფალს წაღებოდა თხოვა საგზაოთ.

— ტუჩას ორი წვეილი წაღა აქვს და რა დიდი ამბავი იქნება, რომ ერთი წვეილი მე მომცეს. ან ტუჩას მე უღლეს რათ უნდა ფენსაცმელი, ეკ როგორც დიასახლისი უნდა მუდამ ქაშს, ჩემი ცოლივით, სახლში ბრძანდებოდეს და ოჯახს უვლიდესო.

— რასაკერეღია კმარა იმათთვის თვითო წვეილი ფენსაცმელი, ღმობიერათ უნასუნა დედოფალმა.

მელიამ ეძმაკურათ ჩასხველა და წაბრძანდა სატუსალოში სეირის საუურებლათ. ძველი თავისი მეუღლით და ბოხვერა ბორკილისაგან შეწუსებულნი კვნესოდენ. შეჩვენებულმა გულ-საკლავი დაცინვა დაუწყო.

— გამაღობთ, გამაღობთ საჩუქრისათვის, ღმერთმა თქვენი თავი მიცოცხლოს, ჩემო ძვირფასებო, ჩემო კარგებო! ჰა, კარგია განა ქეიფი! იქეიფეთ გენაცვალეთ, იქეიფეთ, ალალი იუვეს ჩემი ჰურ-მარტილი თქვენსე.

მეორე დღეს მელია დიდებულათ გაუღვა ცხას. ეძმაკე წასვლის დროს ისეთნაირათ ტიროდა, ისეთი მსხვილი ცრემლი ჩამოსდიოდა თავის ჰატიოსან წვერსე, რომ მნახველს ეგონებოდა მართლა ცოდვეების მონახებას შესდგომიათ. ის-კი არა თუ ამას სხვა რამ აწუსებდა: რატომ ვუვლანი არ ვავაბი მახეში და მარტო საში რათ იტანჯებო!

— ეჰ, დროა ახლა-კი წავიდე, დაგვიანება სულს მიძმი-

მებს, დამპვილებით თქვა გარეწარმა და დაიძრა ადგილიდან.

მეუკმ უბრძანა კარის-კაცებს მელიის გაცლიება კარგ დიდ მანძილამდის. ასე ჰატვიითა სტოკებდა ეშმაკი სასახლეს. იგი მიაბიჯებდა წუნარათ, მის სახეს ნათელი მოჭყენოდა და ეველას ალერსიანათ უგრეჭავდა კბილებს. შეჩვენებული ისე ეშმაკურათ, ოსტატურათ ახერხებდა ეველაფერს, რომ უბედურ კურდღელს ცრემლებიც-კი მოუვიდა მელიის დაღონებასე.

— ჩემო მეგობარო, ჩემო კარგო, ნუ თუ ახლოვდება ჟამი ჩვენის გაურისა? განა მე და შენ უნდა ერთმანეთს დავმორდეთ? უჭ, რა საძინელი სიტყვაა ეს სიტყვა «დაშორება». მე სულ მინდა, რომ თქვენ გიცქიროთ, თქვენი მშვენიერი ნაზი სმა მუდამ ჟამს ეალერსებოდეს ჩემს ცოდვიან ურებს, ალერსიანათ ეუბნებოდა ეშმაკი ურცქვიტინას. თუ შეიძლებოდეს, ეს მაინც მიუავით, რომ შენა და ეონმა სასახლემდის გამაცლიეთ, ცოტა მომატებული დრო მაინც ვიქნები თქვენთან. საუვედურისა ნუ შეგეშინდებათ. ლომს ისე ძალიან უუვარხართ ჩემი ჩავონებით, ისე ძალიან, რომ თქვენს მხესა და მთვარესა ჭფიცამს. ან აბა ვის არ შეუვარდებით თქვენ, მშვენიერო, უწუინარო: თქვენა სცხოვრობთ, როგორც მწირი უდაბნოსა, სორცს თქვენ არ მიერთმევთ და თავს შეიქცევთ მხოლოთ მწვანე ბალახითა და ფესობითა. ჩემი ცოდვიანი სულიც ბევრს რასმე წასაბამავს იპონის თქვენში და შელავათი მომეცემაო.

კურდღელი და ყოჩი, კვარათ ტვინთსელაძე, შესტდენ და გაიძვერას გაჭყევენ სასახლეში.

— თქვენ ესოძი მიიარ-მოიარეთ, მოსძოვეთ წმინდა ბაღასი, ყურცქვიტინა-კი წამოვიდეს ჩემთან სასახლეში, საცოდავი ჩემი ცოლის სანუკეშებლათ. საწუალი დარდებისაგან სულ მთლათ დაძმარებულა. ახლა რომ გაიგებს, რომ მე მონასტერძიაც მივდივარ სალოცავათ, უარესი მოუვა საცოდავს. ასე მოაბტუეა ორივე თავისი ალერსიანი სიტყვებით: ტვინთსელაძე ესოძი დასტოვა და კურდღელი-კი წაიყვანა სასახლეში.

— მე სიკვდილით დასჯა მქონდა, უთხრა გარეწარმა თავის ძეუღლეს, მაგრამ ჩემმა ალაღ-მართლობამ გასჭრა და მეოჸმ ეველაფერი ძაბატივა. ეს ცანცალა კურდღელიც შენ გამოგიკსავნა სასუქრათ და როგორც ვინდოდეს ისე მოინძარე იგი. ესეც ნუ დაგავიწყდება, რომ ამ უბედურმა ბევრი რამ იჭორიკანავა შენსე სასახლეში და ამისთვის საჭიროთ მიძახნია მისი დასჯა, თქვა ეს ავასაკმა და ჩაუჭირა თავისი ბასრი კბილები უნუკეშო კურდღელს.

— მიშველეთ, მიშველეთ, ვინა ხართ ქრისტიანი, მკლავენ, მიშველეთ, მიშველეთ შენ ძაინც, ჩემო მეგობარო, ეფიროდა საცოდავი კურდღელი.

მაგრამ ბევრხანს არ მოუხდა ეფიროლი. გარეწარმა ძარჯვეთ გამოუღრდნა საცოდავ სტუმარს ეანურატო. მერე მთელი ჯალაბობა შეუდგა ვანძმობას. შეჩვენებული სიუვარუ-

ლით აღზნებული შესცქეროდა თავის ბავშებს და ეუბნებოდა: — ჭამეთ გენაცვალეთ, ჭამეთ, ბევრ ამისთანას მოგიტანთ. მე უკვლას ასე გადვუსდი, ვინც ჩემს წინააღმდეგ მოქმედობდა და ორძოს მითხრიდაო.

როდესაც ვალახმა გაიგო, რომ მისი კარგეწარი ქმარი მონასტერში აპირებს წასვლას, ძალიან დაღონდენ. მაგრამ კარგეწარმა ძალე დაამშვიდა.

— ნუ სწუსარ, ნუ სწუსარ, ჩემო კარგო, მე აქედან ფეხსაც არ მოვიტვლი, თუმცა-კი მეფეს დაჯიბრდი ცოდვებს მოვინანიებ-მეთქი, მაგრამ ახლაც როგორმე მოვატყუებ მის დიდებულებას.

ამ დროს გაისმა ტვინთხელამის ხმა.

— კურდღელო, გამოდი ჩქარა, როდემდის უნდა გიცადო აქ? დროა ახლა შინ წასვლისა. მელიამ გამოყო სასანლიდან თავი და ასე უთხრა:

— თუ თქვენი ნებაც იქნება, ჩემო კარგო, კურდღელი რამდენიმე დღით დაჩქეს ჩვენთან, თქვენი-კი, თუ ასე ძალიან გეჩქარებათ, წაბრძნდით მარტოკა.

— რავენა? მე აქედან რაღაც უფირილი გამოქვამა. კურდღელი შველას მთხოვდა, თუ სძენა არ მატუეებს.

— დიან, დიან, უნასუნა ცბიერმა, როდესაც ჩემმა ცოლმა ჩემი მონასტერში გამკზავრება შეიტყო საცოდავს გული შეუსწადა. საწყალ კურდღელსაც ისე შეეშინდა, რომ მოჭევა სა-

ცოდნაბთ ევირილს: «ვინასართ მანდ, მიშველეთ, დეიღ-
 ჩეპი კვდებო; თვალეპი მიბნელდებო, ჩემ დეიდასა ვკარგამო».
 როცა მოსულიერდა ჩეპი ცოლი, მიიხუტა თავისი თანა-
 მკრძნობი კურდღელი გულსე და დაუწყო კოცნა. ამის მნა-
 ხველს მეც გული აძიღელდა და მეცოდებიან, რომ ანლა
 ესენი ერთმანეთს დავამორო. ვინემ ესენი ალერსში და
 მუსაიფში იყვენ. მე წერილები დავამხადე მეფესთან. თქვენ
 უნდა წაუღოთ ეს წერილები. იგი თქვენ უეჭველათ დაგა-
 საჩუქებთ და მადლობას შემოგწირავთ. დარწმუნებული ვარ,
 რომ ბატ-ისათ ვაგამწესებთ.

ტვინთხელაძემ დაიჯერა ეს ზღაპრები. გარეწარი მაძინ-
 ვე შევიდა ოთახში, წაისაუღო ხელი ბოხვერას ტეავისაგან
 გაკეთებულ ჩანთას, შიგ ჩადო კურდღლის თავი, ბაწრით
 მაგრა შეჭკრა და გამოუტანა ეოხს.

— ანლაჲ გილოცავ სამსახურში წარმატებას, თუ ვი-
 ნიცობაა ამას კარგათ შეასრულებ, უთხრა შეჩვენებულმა.

ეოჩი სისარულით შესტა და შეინავარდა.

— რაღა თქმა უნდა, რომ შევასრულებ და თან ამასაც
 დავაყოლებ, რომ ამ წერილების დაწერაში მეც წილი მი-
 ძეგს-მეთქი. დეე, ეველამ შეიტყოს, რომ თქვენს უძორნი-
 ლეს მიანასაც არ აკლია ნაწერწკალი მჭერ-მეტყველობისა.
 აბა, მშვიდობით, ჩემო საყვარელო მელიავ! მე ანლა უფრო
 დავრწმუნდი, რომ თქვენ ჩემი სიყვარული დიდათ ვაქვთ.

— მშვიდობით, მშვიდობით, ჩემო ბოტავ, ჩემო ტვინ-
 თხელაძე, ეუბნებოდ შეჩვენებული დიდილით.

შუადღისას ყოჩი კიდევაც გამოცხადდა მეფესთან.

— ბატონმა მელიამ დამავალა ამ წერილების ჩაბარება, უთხრა ტუტუცმა შიკრიკმა მეფეს. ამ წერილების შედგენაში მეც მივიღე მონაწილეობა. რაც-კი რამ კაი ახრია მანდ, ყველა მე შეეუთვნის.

— ლომმა დაიბარა მდივან-ბეგი ციცუნია და უბრძანა ჩანთის გასწვნა. ციცუნიამ გასწვნა და მის დიდებულების შესამჩქუნებლათ იქიდან საცოდავი კურდღლის თავი ამოიღო.

— შეჩვენებულმა აკი კიდევ არ მომატეუა? — სასოწარ-კვეთილებით შეჭყვირა მეფემ.

— რათა? რისთვის დაუჯერე იმ დაწყევლილს და ჩემი ერთგულნი ემანი — ბოსვერა და ტუხა ჩავუარე სატუსალოში. წადით ამ საათში და გამოიუხანეთ იგინი იქიდან. რაც შეეხება ამ უტვინო ყოჩს — იგი ყველა თავისი ჩამომავლობით გარდმოძიება საშვილიშვილოთ უღანაშულო ტყვეობისთვის. შეჩვენებული, ტრანზახობს კიდევ, რომ კურდღლის მკვლელობაში მონაწილე ყოფილა?

ბოსვერა და ტუხა მაშინვე გაანთავისუფლეს და დაჭირდნენ, რომ ყველაფერს დავიწყებას მივცემთო.

ამ გვარათ დამეარდა მშვიდობა. ყოჩი გადასცეს მკელსა და დათვის. მას აქეთია, რაც ყოჩის მოდგმას მოსვენება არა აქვს ამათგან. ლომმაც თავი გამოიღო და უბრალოთ დატანჯული ტყვეების ზატვისაგან დიდი მეჯლისი და წვეულება გადინადა...

აღ. ნათაძე.

(შემდეგი იქნება)

კახარა დედოფალი.

I

გაუმარჯოს დედოფალს.

ალაქის გალაფანში შემოიქროლა სა-
 მეფო ეტლმა და გაუხვია დიდ მო-
 ედნისკენ. მის კოფოზე ამაყათ გა-
 მოჭიმულიყვენ მეფის ხელზე მოსა-
 მსახურე და მეეტლე. ეტლში იჯდა პა-
 ტარა გოგონა, ცარკოვის სამეფო ტან-
 ტის შემკვიდრე თერთმეტის წლის ნასკა;
 მის წინა სკანზე ისხდენ ორი სასახლის
 სეფე ქალი. პატარა დედოფალს აქეთ-
 იქით თავს ადგენენ ორი მოსამსახურე და
 რიგ-რიგათ უჩრდილებდენ ძვირფასი სა-
 მზეფრით.

ყოველ დღე ასე დასეირნებდენ საყვარელ დედოფალს მისი
 მანლობელნი და ამ დღესაც ჩვეულებრივი სეირნობის შემდეგ იგი
 სახლში ბრუნდებოდა. თუმცა მეტათ პატარა შეხედულობისა იყო,
 მაგრამ ტანზე ათასნაირი ძვირფასი სამკაული ეცვა და გარედან მძი-

მე ბეწვიანი წამოსასხმელი ესხა, ამასთან ისე ამაყათ გამოჭიმულიყო ეტლში, როგორც შეეფერებოდა თვით მპყრობელ დედოფალს: ძვირფასი ბუმბულებით მორთული, განიერ კალთებიანი შლიაპა ნახევრათ ჰფარაედა იმის ნაზ, ფერ-მკრთალ სახეს. საზოგადოთ მას მეტათ დაფიქრებული შეხედულობა ჰქონდა, თითქო ამ პატარა არსებას უკვე გამოეცადნა მძიმე ტანჯვა-წვალება და ისე შესწევოდა მას, რომ აღარათფერი უკვირდა. თვისი დაფიქრებული თვალებით ყველას და ყველაფერს გულ-გრილათ უყურებდა, ერთის სიტყვით მის ყოფა ქცევაში არათფერი ბავშური არა იყო-რა.

ერთმა სეფე ქალთაგანმა — გრაფინია როზენბერგმა, ლამაზ კეთილ ცისფერ თვალებიან ყმაწვილმა ქალმა, ძლიერს გაბედა და შეჰკადრა დედოფალს:

— იქნება გცივათ, თქვენო უდიდებულესობაე, ჰაერი ისე... აქ ყმაწვილი ქალი შეკრთა— შეჩერდა. რადგან დიდი ხანი არ იყო, რაც ის სასახლეში სეფე ქალათ დანიშნეს, ამიტომ შეეშინდა— ვაი თუ, რაც ვთქვი ჩემი საქმე არ იყოვო.

— დედოფალმა ნასკამ არა უპასუხა-რა და მხოლოთ გაოცებით შეხედა თვის ყმაწვილ სეფე ქალს.

— მის უდიდებულესობას სრულებითაც არა სცივა, მეტათ მკვანხეთ შენიშნა მეორე სეფე ქალმა — გერცოგ ალბენშტეინის ქერიემა.

გერცოგის ქერიევი ბებიდა იყო დედოფალი ნასკასი და ამიტომ მისი ყურის გდება და აღზრდა იმან იკისრა და ათი წლის განმავლობაში, რაკი ნასკა დაობლდა და დედოფლათ გამოაცხადეს, სულ გვერდიდან არ მოშორებია. იმ დღიდან რა დღესაც ნასკამ ლაპარაკი დაიწყო გერცოგის ქერიევი სულ იმის ცდაში იყო, რომ მისი გაზრდილი ამაყ და თავ დაქერილ დედოფლათ გამოეზარდა.

პატარა ნასკას არც ერთ დროს არ ეალერსებოდენ ისე, როგორც სხვა ბავშვებს ეალერსებიან ხალმე და როდესაც ის ტირილს დაუწყებდა, მაშინვე შემდეგი სიტყვებით შეაჩერებდენ: — დედოფალს ტირილი არ შეჰფერისო!

ამ სიტყვებმა დიდი გავლენა იქონიეს პატარა ბავშვზე, მას მეტათ აღრე გაეხსნა გონება, მალე გაადამიანდა.

ეტლი გაუთანასწორდა დიდ მოედანს. უცებ მეეტლემ ისე სწრაფათ შეაჩერა ეტლი, რომ დედოფლის უკან მდგომი მოსამსახურე კინალამ ყირამალა გადაეარდა. ნასკამ არ იცოდა, თუ რათ გააჩერეს ეტლი და გაოცებით მიიხედ-მოიხედა. სასახლის ვეზირი (მინისტერი) საჩქაროთ მიუხსლოვდა დედოფალს, მძიმეთ თავი მიწამდის დახარა და მდაბლათ მოახსენა:

— თქვენო უდიდებულესობავ, კეთილ ინებეთ და მაპატივეთ ასეთი სითამამე, რომ უცებ შევაჩერე თქვენი ეტლი. ამ წამს მეიდანთან თქვენი გავლა არ შეიძლება.

— რატომ? დაეკითხა ნასკა.

ამ კითხვამ გააშტერა ვეზირი— მან არ იცოდა რანაირი პასუხი მიეცა დედოფლისთვის.

— ეს თქვენ არ შეგფერით, თქვენო უდიდებულესობავ! გაიმეორა მან და ჩუმათ რაღაც უჩუჩუღულა გერცოგის ქვრივს.

— ნება მომეცით, თქვენო უდიდებულესობავ, ვუთხრა მეეტლეს, რომ გაგვატაროს წყლის პირის ქუჩაზე და არა მეიდანთან. წარმოთქვა გერცოგის ქვრივმა მტკიცეთ, თითქოს ბრძანებით.

ნასკა მიუბრუნდა ბებიდას და კარგა ხანს უცქირა თავისი დიდი დაფიქრებული თვალებით და შემდეგ უპასუხა:

— უთხარით მეეტლეს რომ მეიდნისკენ გაიაროს.

ყოველ დროს ნასკა ბებიდის ნებაზე დადიოდა. ეს პირველი იყო, რომ ის უარს ეუბნებოდა თავის აღმზრდელს.

ეტლი გაექანა მეიდნისკენ. გერცოგის ქვრივს ცხადათ ეტყობოდა, რომ ის თავს შეურაცხყოფილათ თვლიდა.

უცნაური სანახავი წარმოუდგა პატარა დედოფალს თვალ წინ: მთელი მოედანი გატენილი იყო ხალხით, შუა ადგილს კარგა ბლომი ადგილი ეჭირათ ბრჭყვიალა ქუდებიან ჯარისკაცებს და დანარჩენი მეიდანი საესე იყო ხალხით: იქ მოგროვილიყვენ ცხერის და

თნის ტყავის ტანისამოსიანი მწყემსები, ფეხშიშველნი დიდ კომ-
ლებით ხელში, ქალაქის მცხოვრებნი სხვა-და-სხვაფერ ტანისამოსში

აქრელებულნი. იქვე იყვენ ქალები ძვირუფას ტანისამოსში გამოწყობილნი, აგრეთვე სხვა და-სხვაფერ ჩაღრებში გახვეულნი.

ხალხმა გზა დასცალა, რომ დედოფლის ეტლს თავისუფლათ გაეელო და ამავე დროს გაისმა ერთ ხმათ აღტაცებული ხმა დედოფლის შესახვედრათ.

ეტლი დაიძრა და როდესაც მიუახლოვდა იმ ადგილს, სადაც ჯარის კაცები იდგნენ, უცებ გაისმა ნასკას წმინდა წკრიალა ხმა:

— შეჩერდით!

ეტლი სწრაფათ შეჩერდა. ხალხმა სული განაბა. ყველას თვალი პატარა დედოფალს შესცქეროდა.

— ის რა არის? იკითხა დედოფალმა და მიუთითა შუა შეიდნისკენ.

სწორეთ შუა ადგილს მოედანზე ამართული იყო ორი ბოძი, ზედ გადებულ ხეზე ჩამოკიდებული იყო ორ-კეცი სხვილი თოკი. ძირს კბე იდგა, რომელიც თოკის წვერთან თავდებოდა, ერთ

ბოძთან იღვა შე-ნიღაბ ჩამოთარებული კაცო; რამდენიმე ნაბიჯით მოშორებით შეე ანათორაში ჩაცმულ ღედელს ექირა დედაკაცი, რომელიც საცოდავით მთლათ კანკალებდა. საწყალი დედაკაცი, ისე გაყვითლებული იყო, როგორც მომაკედავი; გრძელი, შევი თმა მთლათ გასწეწოდა, ხელები შეკრული ჰქონდა.

— ეს რას ნიშნავს? გაიმეორა დედოფალმა.

— თქვენო უდიდებულესობავ, მე აკი ვცდილობდი, რომ ეს უსიამოვნო სანახავი თქვენ... მე.. ლულლულედა მინისტრი.

— ეს რა არის-მეთქი? მეორეთ წარმოთქვა დედოფალმა — რა უნდა უყონ ამ დედაკაცს?

— აის სახრჩობელაა, — უპასუხა გერცოვის ქერიემა — იმ ქალს ზედ ჩამოახრჩობენ.

— ქალს ჩამოახრჩობენ?!!

— დიახ, თქვენო უდიდებულესობავ! მაგ ქალს ჩამოახრჩობა აქვს გადაწყვეტილი. გერცოვის ქერიეი ისე ამაყათ და წარბ-შეკერით ელაპარაკებოდა დედოფალს, როგორც შეჰვერის განებივრებულ ბავშვს და დარწმუნებული იყო, რომ ნასკა თავს მოიხრიდა მის წინაშე, მაგრამ შემცდარი იყო, მისი ლაპარაკის კილო არ მოქმედებდა პატარა დედოფალზე.

— ეგ ყოვლად შეუძლებელია! გადაჭრით, ხმა-მალლა წარმოთქვა ნასკამ. თეხზე წამოდგა და თბილი ბეწვიანი წამოსასხამი გადიგლო ბეჭებიდან. ხალხი შეჯგუფდა, ახმაურდა:

— გაუძაჭვას დედოფალს, შეჰყვირა ხალხმა ერთ ხმათ. ამ ხმამ გამოათხიზლა გერცოვის ქერიეი.

— ასე ერთ-ხმათ მხოლოთ გვირგვინოსანს შეხედება ხოლმე ხალხი, გაიფიქრა მან, — ნასკა ხომ ჯერ გვირგვინ ნაკურთხი არ არის, ეს მხოლოთ ტახტის მემკვიდრეა და თუ-კი მოინდომებს ხომ აკურთხებენ კიდევ! რალა ვიქნები მე მაშინ! რალა ყურის მგდებელი ენდომება თვით მპყრობელს!.. ახლა-კი თითქმის მე ვარ დედოფალი!

— დავიჯერო უკვე მოვიდა დრო? გაიფიქრა გერცოვის ქერიემა.

— ბოდიშს ვინღი, თქვენო უდიდებულესობავ, წარმოსთქვა მანვე უფრო ტკბილათ—და მოგახსენებთ, რომ ყოვლად შეუძლებელია თქვენ გაერიოთ ამ საქმეში. ეგ უკვე გადასწყეცა უმაღლესმა საბჭომ.

ნასკამ გაბრაზებით შეხედა ბებიდას, მისმა მულამ დამშვიდებულმა თვალებმა გაჯავრებით გაიელქეს და მკრთალ ლოყებზე ალისფერმა გადაჰკრა.

— მე გეუბნებით, რომ იმ ქალს ვერაფერ ჩამოახრჩობს, გაცხარებით წარმოსთქვა მან. ისინი...

საშინელმა ხვალამ ნება არ მისცა კეთილ ბავშვს, რომ სიტყვა დაესრულებინა. გერცოგის ქვრივი დაფეთებული მიფარდა დედოფალს და თხოვნით შეევედრა:

— გვევდრებით, თქვენო უდიდებულესობავ, დამშვიდდით! მაგ ნაირი აღელვება მაწყინარია, თქვენი ჯან-მრთელობისთვის. ამას გარდა ხალხმა რომ გაიგონოს... ეს რა ამბავია?

ხალხი შეჩერდა, ხმაურობას უმატა.

— წაიყვანეთ აქედან, არ შეიძლება მაგის აქ დარჩენა!—ყვიროდა რალაზედაც გაბრაზებული ხალხი.

— არა, არა! გაისმოდნა სხვა მხრიდან.

— გაუშვით, ნება მიეცით მივიდეს დედოფალთან, — გაუმაჯვარეს დედოფალს.

დედაკაცი, რომელიც სახრჩობელასთან იდგა, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა იწვედა მეიდნის ერთი კუთხისკენ. მღვდელი და შავნილამ ჩამოფარებული კაცი ცდილობდნენ მის დაჭერას, მაგრამ ის მაინც იწვედა, მისი შავი თვალები აღტაცებული, ხარბათ გაიცქირებოდნენ ვილასკენაც; მის სახეზე იხატებოდა გამოუთქმელი სიყვარული, სიამაყე, შიში და მწუხარება.

პატარა დედოფალს, რომელსაც თავის დღეში მწუხარება არ ენახა, გული მოუკლა ამ ქალის დანახვამ, ის თვალს არ აშორებდა საცოდავ დედაკაცს. ნასკამ მოიხმო ერთი აფიცერი, რომელიც სალდათებთან იდგა და ჰკითხა:

— ეის უცქერის ის დედაკაცი?

— თავის შვილს, თქვენო უდიდებულესობაე, უპასუხა აფიცრ-
 მა თავმდაბლათ— ბავშიც ცდილობს რომ დედასთან მივიდეს.

— აქ მოიყვანონ ბავში!— უბძანა აფიცერს ნასკამ.

აფიცრმა თავი დაუკრა, გაბრუნდა, მიიხმო ორი სალდათი და გადასცა მათ დედოფლის ბრძანება. ერთ წამს შემდეგ ნასკას მოესმა ბავშის ყვირილი, ბურტყუნნი და დაინახა რომ ჯარის-კაცები მოათ-
 რეედენ პატარა, ხუთისა თუ ექვსი წლის ვაჟს, რომელიც თავით ფეხამდის ცხერის ტყევისაგან შეკერილ ტანისამოსში იყო გამოწყო-
 ბილი. ისეთი ვ-ჟაკატური შეხედულება ჰქონდა ამ პატარას და ისე ლონიერათ იგერებდა ჯარის-კაცებს, რომ ის უფრო მეომარ გმირს მიაგავდა მინამ ექვსი წლის ბავშს. ჯარის-კაცებს უნდოდათ ბავში დაეჩოქებინათ დედოფლის წინ, მაგრამ ის მაგრათ და აპყათ იდგა და არა ნებდებოდა; კრიკა შეეკრა, ხელები დაემუჭა და მხოლოთ თვალებზე მომდგარ ცრემლებს ეერ იმაგრებდა.

— მუმსკი! შეჰყერა ბავშმა გაბრაზებით და თან ხეწნით—
 მუმსკი! გაიმეორა მან, რომლითაც თითქო, სახრჩობელასთან მდგომ დედაკაცს საყვედურს ეუბნებოდა, რატომ არ მოდიხარ ჩემთანაო.

— ამისხენით რა სთქვა? იკითხა ნასკამ.

— ეს თავის დედას უბძანის, თქვენო უდიდებულესობაე! მოახ-
 სენა ჯარის-კაცმა.

— ოჰ, ღმერთო! წარმოთქვა ნასკამ, რომელსაც რაღაც უც-
 ნაურათ აუბგერა გული ბავშის საცოდაობამ— გაიგონე ბავშო, მი-
 უბრუნდა ის ბავშს, ნუ გეშინია! მე მაგათ ნებას არ მიეცემ, რომ
 დედა მოგიკლან, არაფრის გულისთვის! გესმის პატარაე?

ბავშმა შეხედა ნასკას თავის ცრემლიანი დიდი შავი თვალე-
 ბით, რომელშიაც რაღაც გაუგებარი მწუხარება იხატებოდა.

— მუმსკი— კიდევ შეჰყვირა მან,— მუმსკი!

— ეგსმის რასაც გელაპარაკები ბიჭო, მოუთმენლათ წარმო-
 თქვა ნასკამ,— ვერ გაიგე ჩემი სიტყვები? მე ვარ დედაფალი და

ნებას ან მივცემ რომ დედაშენი ჩამოასწონ... მე... მაგრამ საეშს არა-
ფერი ესმოდა, არ იცოდა რა ენაზე ელაპარაკებოდნ და რაც ძალი
და ღონე ჰქონდა ცდილობდა, რომ გაშეებოდა ხელიდა ჯარის-კა-
ციებს, თან ყვიროდა:

— მუმსკი! მუმსკი!

აქ-კი ნასკამ ელარ მოითმინა და გადმოხტა ეტლიდან. ის თუმ-
ცა თერთმეტი წლისა იყო, მაგრამ როგორც დედოფალს გრძელი
და ძვირფას არშიებიანი კაბა ეცვა. ეტლიდან გადმოხტომის დროს
არშიები წამოდრო რაღასაც და კინალამ წაიქცა.

— გაუშვით ხელი! შეჰყვირა დედოფალმა, მოჰკიდა ბეშის გა-
შეებულ ხელს თავისი ნაზი ხელები და გაეშურა სახარობელასაკენ.
როგორც-კი ბეშმა იგრძნო თავისუფლება, გამოსტაცა ხელი ნასკას
და გაექანა დედისაკენ, დედაც გიჟსავეთ მივარდა შეილს და დაუწ-
ყო გაშპავებული კოცნა. ისინი სრულიად ყურადღებას არ აქცევდნ
მარტოთ მარტო დარჩენილ დედოფალს, რომელიც გაკვირვებით
შესცქეროდა დედა-შვილს. ის კარგათ ხედავდა რა ბედნიერება იხა-
ტებოდა დედა-შვილის სახეზე, ხედავდა დედას, რომელიც გამგელე-
ბული ცდილობდა დაეწყვიტა თოკები, გაეთავისუფლებინა ხელები და
მოხევენოდა თავის საყვარელ შეილს. ნასკას ეგონა, რომ სწორეთ
ისეთივე თოკებით იყო მისი გული შეკრული, მოეჩვენა რომ ყელ-
ში ბურთივით რაღაც ცხლათ მოაწვა და წამს თვალთ დაუბნელდა,
ცრემლები მოადგა, მაგრამ ჩვეულებრივ თავი შეიკავა და გული
გაიმავრა.

— „დედოფალს ტარილი არ შეჰფერის. — გაიფიქრა მან.

შემდეგ, როგორც შეჰფერის დედაფალს, ის წელში გაიმართა,
ამაყათ აილო თავი მალლა და გადახედა სასახლის მინისტრს და მე-
ციხოვნეთა უფროსს, ისინი სწრაფათ გამოიჭიმნ დედოფლის წინ.

— უბრძანეთ, რომ ამ დედაკაცს ხელები გაუხსნან! ბრძანა ნას-
კამ. მე ნებას არ გაძლევთ, რომ ჩამოახრჩოთ.

— ოჰ, თქვენო უდიდებულესობავ! წაიბუტბუტა მინისტრმა,

რომელიც ძლიერ იბრუნებდა სულს, ეგ შეუძლებელია... შე შე-
 შინიან...

— ეგ გადაწყვეტილება ყოველის მხრიდან წესიერია, თქვენო
 უდიდებულესობავ! გააწყვეტინა მეციხოვნეთა უფროსმა მინისტრს.
 სასჯელი გადაწყვეტილია.

— მე არ მოგცემთ ნებას მაგ ქალის ჩამოხრჩობისას—გაიმეო-
 რა ნასკამ.

— თქვენმა უდიდებულესობამ ხომ არ იცის რაშია საქმე—წარ-
 მოთქვა მინისტრმა.—ეგ არის—პალლა ბერბუცკი, ცოლი პრასკე-
 ბის უფროსისა, ყაჩაღების ბრბოსი, რომელიც...

— პრასკები თამამი და მეტათ თავ გასული ხალხნი არიან, თქვე-
 ნო უდიდებულესობავ! გააწყვეტინა ისევ მეციხოვნეთა უფროსმა.
 — ისინი მთაში ცხოვრობენ, აქვე ჩვენ მეზობლათ, მიუვალ მთაში და
 ამ მეზობლობით ისე თავ-გასულები არიან, რომ თქვენ ქვემედე-
 მებს არამც თუ საცხოვრებელს ართმევენ, სიცოცხლესაც საშიშრათ
 უხდიან.

— ამ დედაკაცმა რა დააშავა? იკითხა ნასკამ.

— რას ბრძანებთ, თქვენო უდიდებულესობავ! ეგ ხომ ცოლია
 იმ კაცისა, რომლის ხელ-ქვეითნიც აოხრებენ ჩვენ საცხოვრებელს
 და ხოცვენ თქვენ ქვეშევრდომთ.

— თითონ მაგ ქალმა მოჰკლა, ან გაქურდა ვინმე?

— არა, თქვენო უდიდებულესობავ, უპასუხა მინისტრმა, მაგ-
 რამ ეგ ქალიც ხომ სარგებლობდა იმ ნივთებით, რომელსაც მაგის
 ქმარი იტაცებდა და ამას გარდა ვერაფრით ვათქმევინეთ სად იმალე-
 ბა მაგისი ქმარი.

— თავი და თავი ის არის, თქვენო უდიდებულესობავ, დაუმა-
 ტა მეციხოვნეთა უფროსმა,— რომ ცოლის დასჯა ქმარსაც შეაში-
 ნებს და...

— დიდი უსამართლობაა ერთის დანაშაულისათვის მეორეს
 მოკლა—უპასუხა ნასკამ!

სახრჩობელასთან ახლო ბევრ ხალხს მოეყარა თავი და როდესაც დედოფლის უკანასკნელი სიტყვა გაიგონეს ერთ-ხმათ შეჰყვირეს: „გაუმარჯოს დედოფალს, გაუმარჯოს დედოფალს.“ მინისტრმა და ციხის უფროსმა ერთმანეთს გადახედეს.

— თქვენო უდიდებულესობავ, კეთილ ინებეთ და ცოტა მოიფიქრეთ, შეჰხედლა მინისტრმა.—ამოდენა ხალხის დამშვიდება ადვილი არ, არის...

— მე ნებას არ გაძლევთ მაგ დედაკაცის ჩამოხრჩობისას!—კიდევ წარმოთქვა ნასკამ.

— თქვენო უდიდებულესობავ, თითონ თქვენის ხელით მოაწერეთ თანხმობა მაგ დედაკაცის დასჯის ქალაღს—თავ-დახრით წარმოთქვა მეციხოვნეთა უფროსმა.

— მაჩვენეთ ის ქალაღი.

ნასკას მოართვეს ქალაღი, სადაც გარჩევით სამეფო ბეჭდის გვერდზე ეწერა: დედოფალი ნასკა. ნასკა ხელს აწერდა ყველა ქალაღებს იმ დღიდან, რა დღიდანაც შეიძლო თავის ხელით წერა, მაგრამ შინაარსს-კი არც ერთხელ არა კითხულობდა ხოლმე. შეხედდა

თუ არა განჩინებას ნასკამ ნაკუწ-ნაკუწათ აქცია პატარა ხელებით თავისი ნაწერი და გადაჰთანტა სახრჩობელასკენ.

მოვიდა ის დრო, რომელსაც რეგულირება ეწოდებოდა გერცოგის ქერივი. ნასკა შეიქნა თვით მშურბუღი დედოფალი. მთელი მივიდანი აღტაცებით გრგვინავდა:

გაუმარჯოს დედოფალს!.. დედოფალსა თვით მშურბუღს!..

ნასკა მიუბრუნდა შევნიღბიან კაცს და უბრძანა:

— ახლავ გაქსენით ხელები მაგ დედაკაცს!

როდესაც აასრულეს მისი ბრძანება დედოფალი უკან გამობ-

საქართველო
ბიბლიოთეკა

რუნდა. აღტაცებული ხალხი დიდის მოწიწებით გზას უცლიდა. ეტლი დაიძრა. ხალხმა კიდევ ერთხმათ იგრიალა: დღეგრძელა და დღეგრძელა.

ნასკას აღარ ესმოდა ხალხის აღტაცება, მას ათასნაირი ფიქრები გულს უღონებდნენ. იმას თვალ წინ უდგა პატარა ბავში და მისი სიტყვები ცხადთ ესმოდა: „მუმსკი, მუმსკიო!“ არა შორდებოდა ნასკას იმ დედაკაცს სახე, რომელიც ისეთი გამწარებით იგლეჯდა ხელებს და ცდილობდა შეიღის გულში ჩაკვრას. ყველა ამას რომ წარმოიდგენდა ტანში აჭრიალებდა საცოდავ ბავშს. გრაფინია როზენბერგისამ სიფრთხილით გაუსწორა თბილი წამოსასხამი და აღელვებული ხმით უთხრა:

— მეზინიან, თქვენო უდიდებულესობავ, არ გაციედეთ.

დედოფალმა შეხედა თავის ყმაწვილ სეფე ქალს და ძალიან გაოცდა, როდესაც მის თვალეზზე ცრემლები შენიშნა. იმასაც მოაღვა ცრემლები, მაგრამ თავი შეიკავა. „თუმცა დედოფალს ცრემლები არ შეჭყერის გაიფიქრა ნასკამ, მაგრამ დედოფალს არც აღელვება შეჭყერისო“ და ამიტომ ის ცდილობდა დაემალა თავისი მღელვარება.

— თქვენო უდიდებულესობავ! შეჭყერია გრაფინია! — შეხედეთ დედაკაცს და მის შეიღს! იმათ აღბათ მადლობა უნდათ გადაუხადონ თქვენს უდიდებულესობას.

ნასკამ მოიხედა და დაინახა, ის დედაკაცი, რომლის სიცოცხლეც ისე გმირულათ დაინახა. დედაკაცი თავისი შეიღით გამწარებული მორბოდნენ ეტლისაკენ. როდესაც გაუთანასწორდნენ ეტლს და დედოფალმაც იქით მიიხედა, იმ დროს დედაკაცი დაეცა ძირს, აიხედა მალლა და გადაჯვარედინებული ხელი ააშვირა ზეცისკენ. ეს ნიშნავს ცარკოვის მთის ხალხის უღრმეს მადლობას და თან ვედრებას ღეთისადმი, რომ ყოველი სიკეთე მიენიჭოს მათ კეთილის მყოფელს. ბავშმაც მიჰბაძა დედას და ორივე დაჩოქილები იყვნენ იქამდის მანამ დედოფლის ეტლი სრულებით არ მიეთარათ თვალიდან.

ამას შემდეგ ნასკას თითქო გულზე ცოტათ მოეშვა ჯავრი. იმას ძალიან იამა, რომ დედა-შვილმა არ დაიფიქეს მისი სიკეთე.

— საკვირველი ეს არის რატომ მაშინვე არ მითხრეს მადლო-ბა? მიმართა იმან როზენბერგის ქალს — რათ მიმანებეს ისე თავი და ერთიც არ შემამხედეს თავის მხსნელს!

— ოხ, თქვენო უდიდებულესობაე, უპასუხა გრაფინიამ — იმ წამს იმათ ყველაფერი დაიწყებული ჰქონდათ. საცოდავი დედაკაცი! ის მეტათ ბედნიერი იყო იმით, რომ გულში ჩაიკრა თავისი საყვარე-ლი შვილი.

— საყვარელი შვილი — გაიმეორა მწუხარებით ნასკამ — კიდევ იმიტომ ისე ჩქარობდა შვილის გულში ჩახუტებას.

ყმაწვილი გრაფინია, მეტათ კეთილი გულის და მგრძნობიარე ქალი იყო და, როგორც ზევითაც ეთქვით, არც იყო შეჩვეული სასახლეში სასახლისებურ ლაპარაკს. ის საჩქაროთ დაეშვა ეტლში მუხლებზე, მოეხვია ნასკას და გულში ჩაიკრა.

— ოხ, ჩემო ძვირფასო, ჩემო მშვენიერო! შეჰყვირა იმან და გადმოჰყარა ლაბაღუპით ცრემლები. — ნუ თუ თქვენ კი არაფის უყვარდით, არაფინ გეხვეოდით, არაფინ გკოცნიდით ხოლმე?

ნასკაც მაკრათ მიეკრა თავის კეთილ სეფე ქალს გულში და მღულარე ცრემლები გადმოცვივდა თვალებიდან, რომელიც უცებვე შესწყდენ. ის გასწორდა და თითქოს გულ დამშვიდებით მიმოიხედა, სახე-კი მთლათ გაუყვითლდა. რამდენსამე წამს შემდეგ მას მოუვიდა საშინელი ხველა.

გრაფინიას ასეთმა გაუფთხილებლობამ გამოათხიზლა გერცოგის ქერივი, რომელიც რალაც მძიმე ფიქრებში იყო გართული და მან საშინელის მრისხანებით გადახედა ყმაწვილ ქალს:

— თქვენ სრულიად გავიწყდებათ, გრაფინიაე, სადა ხართ და ვისთან! დაბალი ხვით სატიკათ შენიშნა გერცოგის ქერივმა. — მე დავრწმუნდი, რომ სასახლის ჰაერი თქვენთვის მაწყინარია.

ს. ნინოშვილი.

(შეშდები იქნება)

უგანვილების აღსარება.

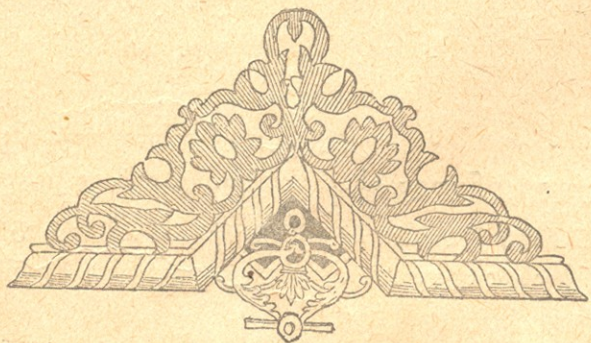

ვთის-მშოლის წილ-ხვედრ ქვეყანას
 და მის სამკაულს ქებულსა—
 ნინოს ჯვარს, სვეტი-ცხოველსა
 ზეციით სხივ-მიშუქებულსა,
 სადაც მეფობდა ვახტანგი,
 ლომ-გმირათ სახელდებული,
 დიდი დაეითი, თამარი,
 სხივ-ცისკრათ გაბრწყინებული;
 ვინც შოთას ძუძუ აწოვა,
 შუქი მიჰფინა ჯარათა,
 ციურთა ენა უბოძა,
 მზის სხივი კალმის ტარათა;
 სად ვარდ-ზამზახათ ჰყვოდენ
 ჩახრუხა, მასთან შავთელი
 და ნათელს ფენდა მთა-წმინდით
 დიდი გიორგი ქართველი;
 სად ჰქუხდა მოურავის ხმა—
 იმ დიად—უპოვარისა,

უმწვილების აღსარება

სამშობლოს გასამხნეებლათ,
მტერთა დამცემათ ზარისა,—
მსხვერპლათ შეესწიროთ ამ მხარეს
ჩენი ნიჭი და მხნეობა!..
ამას მოითხოვს თვით ჩენი
საერთო კეთილ-დღეობა!..
მაშ, ძმურათ გადავიხადოთ,
რაც ჩენი საღმრთო ვალია!..
აწმყო დაეუდეთ საძირკვლათ,
გამმარჯვე—მომაყალია!..

დ. თამაშვილი.

ქან და რკი.

(გადმოკეთებული ფრანგულიდან)

ქანას თვალები ლაპარაკის დროს ისეთ ცეკხლს აფრქვევდა და ისე იტაცებდა მსმენელებს, რომ ყველას გულში გამოიწვია ნდობა. მეფემ გასცა ბრძანება, რომ ქალისთვის მიერთმიათ ყოველ გვარი იარაღი. ქანას მიუჩინეს სულ რჩეული შეიარაღებული მემორები და მიუტანეს დროშები, რომ იმათში თავის ნებით რომელიც უნდოდა ის ამოირჩია. დროშა თეთრი იყო, ზედ სუმბულის ყვავილები ეხატა და გარშემო აბრეშუმის ფაჩი ევლო, გამოსახული ქრისტე ღმერთი ლოცავდა გვერდით მდგომ ანგელოზებს.

რაც შეეხება საომარ იარაღს ყველა დიდის სიამოვნებით დაუთმობდა თავის ხმალს, მაგრამ ქანამ თქვა, რომ ღეთის ბრძანებით წმიდა ეკატერინეს ეკლესიის მახლობლათ, ტყეში ჩაფლულია ხმალი, რომელზედაც გამოსახულია ჯვარი, ის მომიტანეთ იმითი უნდა გავათავისუფლო ორლენიო. ქანას ბრძანება მაშინვე აასრულეს, მოძებნეს ტყეში და როგორც აუწერა ქანამ ისეთი ხმალი იპო-

ვეს, რომელსაც გაწმენდის დროს ქანგი ძალიან მალე ჩამოეცალა.

ხალხის და მეომრების აღტაცებას ბოლო არ ჰქონდა, როდესაც ქალის ნათქვამი სიტყვები ასრულდებოდა ხოლმე. ჯარი დიდი ხალხით და ნდობით გაჰყვა ამ გატაცებულ ყმაწვილ ქალს, რომელიც სრული ღარწმუნებული იყო, რომ გაიმარჯვებდა. ქანამ ინგლისის მეფეს შემდეგი, მუქარით სავსე წერილი გაუგზავნა:

„მეფე ინგლისისაჲ და თქვენ, მისნო გამოჩენილნო ერისთავებო, სარდლებო, კარის-კაცნო და ყველა თქვენ, ეინც ჩემობთ საფრანგეთის მეფობას! მოიქეცით სამართლიანათ და ნუ ეწინააღმდეგებით ღეთისაგან დანიშნულ მეფეს, ჩააბარეთ პატრონებს გასაღები ყველა იმ ქალაქებისა, რომელიც გაანადგურეთ და დაიპყრით, დაბრუნდით თქვენ ქვეყანაში, თორემ ნახაეთ ეინც არი ქან დარკი და რა დღესაც დაგაყენებთ ის ამ ცოტახანში!“

ამ მუქარამ ტყუილათ არ ჩაიარა. თუმცა ქალაქ ორლენანს გარშემორტყმოდა დიდი ლაშქარი ქანა მაინც შევიდა ქალაქში სამ მაისს 1429 წელს, თავისი პატარა ჯარით. ეს ქალი თან მიუძღოდა აუარება სურსათს, რომლის წართმევაც შიშით თავზარ-დაცემულმა მტერმა ვერ მოასწრო. ორლენანის მცხოვრებლებმა დაინახეს როგორ მიახლოვდა ქანა ქალაქის სიმაგრეებს და ეჭვი აღარ ჰქონდათ რომ მალე განთავისუფლდებოდნენ. მართლაც რამდენისამე დღის შემდეგ ქანა თითქმის მარტო შედროშეთი და ორიოდ მეომრით მიუახლოვდა ინგლისელებისაგან აგებულ ქალაქის სიმაგრეს, წაართვა ერთი მისაგალი და ის იყო თხრილს უნდა გადასულიყო, რომ უცბათ ტყვია მოხვდა მხარში. დაჭრილი ქანა დაეცა მიწაზე. მოისმა ინგლისელების აღტაცებით ყვირილი, ფრანგებმა კი სასოწარკვეთილებით უკან დაიწიეს. ქანამ იგრძნო, რომ გამარჯვება მტერს დარჩება, თუ თავს ძალას არ დავატანოდა მაშინვე თავისი ხელით იარიდან ამოიგლიჯა ტყვია, წამოაგარდა ფეხზე, მოაგროვა თავისი მცირე ჯარი, აგარდა ინგლისელების სიმაგრეზე და დაიპყრო იგი.

ერთი იმ დროის ისტორიკოსი მოგვითხრობს, რომ შეიდი თვის

განმავლობაში ქალაქი ორღენი გარემოცული იყო ინგლისელები-საგან და ვერც ერთმა ფრანგების გამოჩენილმა სარდალმა ვერ უკუ-აგდო მტერი, ხოლო პატარ-პატარა შეტაკებით თავდებოდა საქმე. და ჩეიდმეტი წლის ქალმა-კი თავისი გმარული საქციელით ორ-სამ საათში გაანთავისუფლა ეს ქალაქი. ერთი კვირის განმავლობაში, სანამ ჟანა იქ იყო, ინგლისელები ისე გაიფანტნენ, რომ მათი ხსენება იმ არე-მარეზე აღარ იყო.

ახალგაზდა ქალს ესწრაფებოდა აესრულებინა ღეთისაგან მონ-დობილი საქმე და იწვევდა მეფეს დასაგვირგვინებლათ პირდაპირ ქალაქ რეიმსში. მან არა ერთი ქალაქი დაუბრუნა ფრანგებს. ბევრი ინგლისის გამოჩენილი სარდლები შეიპყრო, სხვათა შორის სახელგანთქმული ტალბოც.

საცა-კი ჟანა გამოჩნდებოდა—მტერი მაშინვე გარბოდა. რომელ ქალაქსაც ეს ქალი თავისი გაფრიალებული დროებით მიადგებოდა მაშინვე კარს უღებდნენ და მორჩილებას უცხადებდნენ. ქალაქი რეიმსი მაშინ ინგლისელებისაგან დაპყრობილი იყო, ჟანა დაპირდა მეფეს, რომ სამი დღის განმავლობაში ან ძალით დაეიპყრობ და ან თავის ნებით ჩამაბარებენ გასაღებსო. მართლაც სამ დღეს შემდეგ ქალაქის მცხოვრებლებმა მოახდინეს ამბოჯება და ინგლისის ჯარი იძულებული იყო გამოსულიყო ქალაქიდან. ქალაქის მცხოვრებლებმა დიდის სიამოვნებით მიიღეს თავიანთი მეფე. 17 მკათათვეს 1429 წელს რეიმსში მოხდა კარლოსის დაგვირგვინება, იმ წესით და რიგით, როგორც მოითხოვდა ჩეეულება.

გვირგვინის კურთხევის დროს ჟანა დროებით ხელში თავს ადგა კარლოსს და როდესაც მეფე დაგვირგვინდა წამოიძახა: ახლა კიდევ რომ მოვკდე აღარ ვინაღელიო! მერე მუხლზე დაეცა კარლოსის წინ და უთხრა:—შენიერო მეფე! ჩემი მოწოდება ავასრულე, ორღენი განთავისუფლდა, გამარჯვება თქვენია—მეფეთ დაგვირგვინდით. ახლა გამისტუმრეთ ჩემ ბინაზე, ჩემ სოფელში, ჩემ მინდორ-ტყეებში, საიდანაც წამოვიდი მხოლოდ ღეთის ბრძანებით.

თქვენ, იმედია, წინააღმდეგი არ იქნებით, რომ ამ წამში შემოვიხსნათ ეს საომარი იარაღი და წავიღო ჩემ მოხუცებულ დედ-მამასთან, მოეუარო იმათ, ვუმწყემსო ცხვრებს. რომ იცოდეთ ჩემ დაძმებს რანაირათ გავხარდებათ ჩემი ნახვია!”

კარლოსი არ დათანხმდა, ჟანა არ გაუშვა სახლში და უბრძანა: დარჩი და განაკრძე ომიო.

ჟანამ უარის თქმა ვეღარ გაუბედა და ამაზე ბევრიც იტირა.

რამდენჯერმე ჟანამ კიდევ გაიმარჯვა და ხელმეორეთ დაუწყა თხოვნა მეფეს: „მიყავ სიკეთე, დამავალე, ნება მომეცი დაებრუნდე ჩემ სოფელშიო“, მაგრამ მეფემ ახლაც უარი უთხრა:

ჟანას ბევრი მტერი გაუჩნდა. თვით საფრანგეთში სამღვდლოება და სასახლის კაცნი ყველა მას ემტერებოდნენ, მეტადრე ისა სწყინდათ, რომ ჟანას წყალობით მათ დაჰკარგეს გავლენა. პარიჟი ისევ ინგლისელების ხელში იყო და ის ჰერცოგი, რომელიც ჩემობდა ტახტის მემკვირეობას მხარს უჭერდა ინგლისელებს.

უხასიათო კარლოსს უჭირებდნენ საქმეს; მუქარის წერილებს უგზავნიდნენ, უძახოდნენ უკანონო მეფეს, რომელმაც ვილაც ქალის წყალობით იშოვა ეს ხარისხი. ჟანა ურჩევდა კარლოსს, რომ მაშინვე დასცემოდა პარიჟს, მაგრამ ვერას განდა; მხდალი კარლოსი ორ წყალ-შუა იყო და ვერ ბედავდა.

გადიოდა დრო და ჟანა ჰკარგავდა თან-და-თან თავის გავლენას. ის კრილობის შემდეგ კარგათ ვერ გრძნობდა თავს და არ უნდოდა ისე მომკვდარიყო, რომ ერთი კიდევ არ ენახა თავისი სოფელი, თავისი ქოხი და თავისი დედ-მამა. და მესამეთ თხოვა მეფეს სახლში გამიშვიო. მეფემ მაინც არ შეიწყნარა მისი თხოვნა, არ გაუშვა სახლში. სამაგიეროთ მის დედ-მამას-კი უბოძა აზნაურობა. გაჯავრებული ჟანა მოშორდა უმადურ მეფეს, წაიყვანა ცოტა ჯარი და ცალკე ეომებოდა მტრებს.

მხოლოთ ერთი წელიწადი გავიდა მას აქეთ, რაც ჟანამ დიდის აზნით გაიმარჯვა და აიღო ორლენანე, რომ ერთხელ, როდესაც ეს

გამბედავი ქალი, კომპიენტან ბრაოლაში ცოტა უკან ჩამორჩა თავის ჯარს, მას უეცრათ ინგლისელები შემოეხვიენ და, როდესაც ჟანა იგერებდა მათ, მიუახლოვდა კიდევ თხრილს და ის იყო უნდა შესულიყო შიგ ქალაქში; ამ დროს იგი ტყვეთ ჩაუფარდა ინზლისელების მომხრე ფრანგებს. რასაკვირველია ინგლისელებს ძალიან გაეხარდათ ჟანას ტყვეთ დაჭერა, მაგრამ საფრანგეთის ხალხი-კი მეტათ შეაწუხა ამ ამბავმა. კარლოსის კარის-კაცთაც უხაროდათ, რომ თავიდან მოიშორეს „კუდიანი ქალი“.

ინგლისელებმა არ დაიშურეს ფული და 1000 ოქრო მისცეს იმ ფრანგს, რომელსაც ჟანა ჰყავდა დატყვევებული და ტყვე შეიყიდეს. იმათ მაშინვე იგი მძიმე ჯაჭვით შებოჭეს და რუანის ერთ კოშკში ჩააგდეს. თითქმის მთელი წელიწადი იყო ასე დატყვევებული ჟან დარკი და ამ ხნის განმავლობაში იმდენი დამცირება და შეწუხება აიტანა, რომ სხვა მის ადგილს ჰყუდიდან შეიშლებოდა. არც კარლოსმა და არც სხვა დიდ-კაცობამ ყური არ გაიბერტყეს და კრინტი არ დასძრეს უბედური ქალის საშველათ.

— მე რომ სასტიკათ დამსაჯონ, ამბობდა ჟანა, — დამზადებული კოცონი რომ ენახო, თვით ცეცხლშიაც რომ მაგდებდენ, ჯალათი რომ თავს მადგეს — არ ვიტყვი იმას, რაც არ მითქვამს აქამდის და სანამ პირში სული მიდგია სხვას არას ვიტყვი. ვერც-კი წარმომიდგენია, რომ ამაზე მეტი ტანჯვა გამოვიარო, მე შეველას მხოლოთ მაცხოვარი ღმერთისაგან ველიო.

ჟანას გასამართლება გაჭიანურდა დიდხანს. ინგლისელებს ძვირათ უღირდათ იგი და ყოველგვარ ღონისძიებას ხმარობდენ, რომ როგორმე თავისით არ მომკვდარიყო. ამიტომ ერთხელ, როდესაც ის აეთ გახდა მაშინვე ექიმები გამოუგზავნეს და მოარჩინეს.

გამოძიების დროს ცდილობდენ როგორმე თავ-გზა დაეხსნათ საცოდავი ქალისთვის და ერთსა და იმავე დროს რამდენიმე პირი აძლევდა სხვა-და-სხვა კითხვას. ამ გზით რომ ვერაფერი წამოაცდენინეს მაშინ სხვა ხერხს მიმართეს. 24 მაისს 1431 წელს ჟან დარკს

წაუკითხეს მსაჯულთა გადაწყვეტილება, რომლის ძალით იგი იმავე დღესვე უნდა ცეცხლში დაეწვათ, თუ არ იტყოდა რომ ჩვენებები ღეთისაგან-კია არა ეშმაკისაგან იყო მოვლენილი. ჯალათი ეტლით ელოდა ქანას, რომელსაც იგი უნდა წაეყვანა დასაწვავათ. ქანა შეკრთა. მაშინ მას წაუკითხეს უარყოფის ქალღმერთი, რომელიც მან ღმერთით და ჭკუიდან შემცდარი ადამიანისაგან გაიმეორა. მან არ იცოდა წერა და მხოლოდ ჯვარი უნდა დაესვა. ინგლისის მეფის მდივანს მისი ხელი თავის ხელში ეჭირა და ისე დაასმევინა ქანას ჯვარი. მერე სხვა განაჩენი წაუკითხეს: ქანა სამუდამოდ მონასტერში უნდა დაეპატიმრებიათ, სადაც მას ექნებოდა მხოლოდ „პური ვაებისა და წყალი მწუხარებისა რათა შეინანოს ცოდვა თვისი“.

მაგრამ ინგლისელები არ დარჩნენ ამით კმაყოფილნი და რადგან ეშინოდათ რომ ხალხმა არ გაათავისუფლოს თავის საყვარელი ქანაო, ამიტომ ისევ სიკვდილით დასჯა გაღუწევიტეს.

30 მაისს 1431 წელს მსაჯულებმა ქანას, რომელიც ჯერ არც კი იყო ოცი წლისა, უსამართლოდ ბრალი დასდეს: ქალი რჯულის წინააღმდეგ მოქმედებდა და ლაპარაკობდაო და წაიყვანეს დასაწვავათ რუანის მოედანზე. რვა ასი შეიარაღებული ინგლისელი აცილებდა დასჯილს. იქ დამზადებული იყო საკრესთან ახლოს მსაჯულებისთვის და თვით ქანასთვის ადგილები.

მღვდელმა თქვა ქადაგება, რომელიც ასე თავდებოდა: „ქანა, წარვედ მშვიდობით, რამეთუ ეკლესიას აწ აღარ ძალუძს შენი დაფარვა“. ქანამ გულმოდგინეთ მოისმინა ქადაგება, მიუტევა თავის მტრებს და ისე დიდხანს სასოებით ლოცულობდა, რომ ზოგიერთმა ინგლისის ჯარისკაცებმა შეჰყვირეს:

— რას აპირებ, სადილს ხომ არ გვაჭმევ აქაო?

მერე თვითონ მიიყვანეს ბოძთან და დაუყვირეს ჯალათს:

— რას უყურებ, ასრულე შენი მოვალეობაო!

ქანა მიაკრეს ბოძზე, რომლის ქვეშ წყობილი იყო შეშა, ბოძზე დაწერილი იყო: ჯადოსანი, ეშმაკი. ქანამ მოითხოვა ჯვა-

რი, ერთმა გულ-კეთილმა ინგლისელმა ორი ნაფოტი შეგვკრა და გვაჩვენა რათ და მიაწოდა. იგი ემთხვია ჯვარს და გულზე მიიკრა. როდესაც

ავარდა ალი ქანამ წამოიძახა: „ხმა ჩემი იყო ხმა ღვთისა! ჰოი, იესო!“ და განუტევა სო

ცეცხლი ჩაქრა. მაყურებლები ცოდეით იწოდენ, ტიროდენ. ინგლისის მეფის მდივანი, რომელიც დაესწრო ამ უბედურებას აღშფოთდა და უთხრა მსაჯულებს: თქვენ დასაჯეთ წმიდანი და ამითი დიდი უბედურება მიაყენეთ ჩვენ ქვეყანასო.

ხალხს არ სჯეროდა ჟანას სიკვდილი და ხმა დადიოდა, რომ აღიდან თეთრი ტრედი ამოფრინდაო. აღშფოთებულმა ხალხმა მოითხოვა მეორეთ საქმის გადაშინჯვა, მსაჯულების განსამართლება უკანონოთ იცნეს და მეფის ბრძანებით განაჩენი საჯაროთ დახიეს, მაგრამ ჟანას აღარა მოესწრო-რა. მართალია ჟანას ფერფლი ქარს მისცეს, მაგრამ მისი ხსენება საუკუნოთ დარჩა.

ან. წყნეთისა.

(დასასრული)

ვინ იყო უდიდებულესი საქართველოს მეფე — ქალი?
 რითი იყო იგი დიდებული? *)

საქართველოს უდიდებულესი მეფე — ქალი იყო თამარი. თამარის დიდს სიამოვნებას შეადგენდა ღარიბთა შემწეობა, გლახაკთა შეწვალება, მაგრამ მოწვალებას იგი სასინიდან-კი არ აძლევდა. მან იცოდა მშვენიერი სელ-საქმე, ოქრობედი და როგორც-კი მოიცლიდა სახელმწიფო საქმეებისაგან, მაშინვე სელ-საქმეს მიჰყოფდა სელს. მისი ნაკერავი და ნაქსოვი მვირფასათ იუიდებოდა და აი ამ ყუელთ იგი შემწეობას აძლევდა ღარიბ-ღატაკთ. ის იყო ფრიად გულ-შემატკივარი და ძლიერ უეკარდა ქვეშევრდომები. შესანიშნავი

*) პასუხი „ჯეჯილის“ IV №-ში მოთავსებულ საჩუქრის მისასაღებ კითხვისა.

იყო კიდევ მით, რომ უწინ სხვა მეფეების დროს დამნაშავეებს სჭრიდენ ხელებს, ფეხებს, თხრიდენ თვალებს და სხვას; თამარმა-კი ვეკლას ესენი სრულიად მოსწო. გარდა ამისა თამარმა საქართველოს სამეფო ისე გაამაგრა, რომ ვეკლას სასლავრები უშიშარი გახდა და ბევრი უცხო ქვეყნებიც შემოუერთა. ამას გარდა საქართველოს ერთი კუთხე არ იყო, რომ სავსე არ ყოფილიყოს მცხოვრებლებით. შესანიშნავი იყო მითაც, რომ სასახლინო ფულის სარჯვამიაც დიდ ხელმოჭერილობას იჩენდა. მდიდრულ საჭმელს მაშინ აკეთებდა, როდესაც გარეშე ქვეყნების სტუმრები ეწვეოდნენ სოლმე. ამასთანავე თამარი დიდ უზრადლებას აქცევდა მეურნეობის და სწავლა-განათლების გავრცელებას, მწერლობის და მწიგნობრობის გაძლიერებას. თამარის დროს იმ ადგილას, სადაც ახლანდელი უდაბნოებია გაშენებული იყვნენ მრავალნი ქალაქნი, სადაც ჰევბოდა სარწმუნოება და მეურნეობა. ყოველ ბედნიერ ლაშქრობის შემდეგ იგი აშენებდა დიდებულ ტაძრებს. თამარი ბევრ სიდიდრეს სწირავდა სხვა უცხო ქვეყნების ეკლესიებსაც. ამისთანა დედობრივი ზრუნვისათვის ქართველებმა უწოდეს მას «დიდებული» ყოველთა ქართველთა მეფეთა შორის. არც ერთი მეფე ქართველ ერს არ ახსოვს ისე, როგორც თამარი.

სახინგრის ორ-კლასიანი სკოლის მეზუთე განყოფილების მოწაფე დიანოზ აბრამიშვილი. 13 წ.

ა კ რ ო ს ტ ი ნ ი.

(წამოდგენილი გ. ფრონისპირელისგან).

არ მოგვაწყენს—მუდამ ლექსებს
 კიმბალ-კიმბალ მოგვაწოდებ',
 არ შედკება მისი ჩანგი
 კვლავ გვიმღერს და კვლავ გვამღერებს;
 იკურთხოს მისი ჭალარა,
 არ გეყავს მისთანა აღარა.

ა ნ დ ა ზ ე ბ ი.

(წამოდგენილი ქართული ოსუბში — სავან).

თუ თავათ ბოროტი არა ხარ—ბოროტისა ნუ გეშინიაო.

ჭკუა ყველას აქვს, მაგრამ მოხერხება უნდაო.

გ ა მ ო ც ა ნ ა.

(წამოდგენილი კასო თუმანიშვილისაგან).

ფრინველი არის დღისით ზრმა,
 ხის ფულოროში ბუდობსო
 ღამე თვალ-სინათლიანი
 ჰაერში დაენარდობსო.
 თაეი აქეს მუშტისოდენა,
 თითონ პატარა ტანისა,
 ღამის წყედიაღში გაჰკივის,
 ჰმა აქეს გლოვისა ზარისა.

გ ა მ ო ს ა ც ნ ო ბ ი.

(წამოდგენილი წყ—ბელისაგან).

მაისის ხილი სნეა-და-სხეა ფერის
 ეუბნებოდა ათჯერ ათს:
 —მე დამითმია ჩემი სახელი,
 შენც მოიკელი ერთი მარცვალი
 და გვერდში ისე ამომიდექი;
 მერმე მივეკრათ ჩვენ იმ წოდებას,
 რომელიც ჰნატავს ხალხის ერთობას,
 და სამთავ შვეთხზათ ერთი სახელი,
 რომ მისახვედრათ არ იყოს ძნელი.

უჯრების ამოცანა.

(შეღებნილი სათ.-ანხ. სკოლის მოწაფე ლეკან ჩაზიკაშვილისგან).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24		
25	26	27	28	29	30	31	32	33				
34	35	36	37	38	39	40						
41	42	43	44	45								
46	47	48										
49												

15, 10, 45. რაშია ც ფუტკრები ცხოვრობენ.

38, 39, 19, 2. ქალის სახელი.

1, 7, 16, 37. უსინათლო.

36, 9, 30. რით არის კაცის თავი დაფარული?

29, 13, 21, 4, 49, 1, 14, 8. სადაც კაცი დაიბადება?

18, 46, 3, 32, 40, 11. ერთნაირი ხმა კაცისა.

35, 17, 33, 20. სატუსალო ან ძველი შენობა.

6, 23, 28. პურის ჭამა. წყლის?

27, 22, 31, 44, 7, 47. სამუსიკო, დასაკრავი.

12, 5, 42, 25, 34, რომელიმე სასმელი.

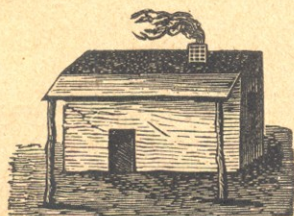
24, 48, 26. ანბანის ერთი ასოს დასახელება.

41. ქართული ქორონიკონი 4.

ყველა ეს სიტყვები გამოიცანით და ციფრების კვალობაზე თითო ასო ჩასვით ზემო უჯრებში და გამოვა ერთი ქართული ანდაზა.

რეზუსი

(წამოადგენილი სათავად-ახ. სკოლის მოწ. დ. დეკანოზიშვილისაგან).

, მ

, მ

ს

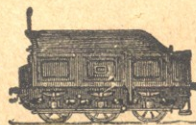
, მ

საშიშარი
სნეულება

, მ

ბ

, მ

ს

, მ

ერთი დედის
შვილები ქალ-
ვაჟი

გარეული
ნადირი

ს
ი

№ V გამოცანებისა.

აკროსტიხი: ა. თ. წერეთლისა.

გამოცანები: 1) წისქვილი, 2) ირმის რქები, 3) ლოკოკინა, 4) ცოცხი.

შარადები: 1) ავარაკი—არაკი—არა—კი, 2) ბერი.

საქართველო ნახატებიანი ჟურნალი

„ჯეჯილი“

წელიწადი მეცამეტე

ამოევა 1902 წელსაც თვეში ერთხელ იმავე პროგრამით, როგორათაც აქამდის.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ მიღებულია თფილისის საეპარქიო და კავკასიის ოლქის სამოსწავლო რჩევებისაგან სასწავლებლების სამკითხველოებში საკითხავათ.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ თფილისში დატარებით ღირს 4 მან. თფილისის გარეშე გაგზავნით 5 მან. ცალკე ნომერი 50 კაპ.

ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარ წლით.

ხელის მოწერა მიიღება:

- 1) თფილისში — „წერა-კითხვის გამ. საზოგადოების“ კანცელარიაში (Дворцовая ул. ღ. Груз. Двор., № 101), და თვით „ჯეჯილი“-ს რედაქციაში (Артиллер. ул. № 5, возле Кадетского корпуса).

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлисъ, въ редакцію грузинскаго дѣтскаго журнала „Джеджили“.*

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი

საქართველოს ქრონიკოსი